

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
ETKİLİ OKUL KAVRAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selin ALAMDAR

Ankara, Haziran, 2015

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
ETKİLİ OKUL KAVRAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selin ALAMDAR

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. ÖMER KUTLU

Ankara, Haziran, 2015

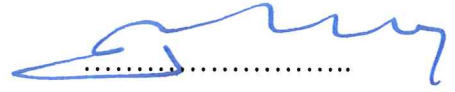
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Selin Alamdır'ın hazırladığı "Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı/Ölçme ve Değerlendirme Tezli Yüksek Lisans Programı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan Prof. Dr. Nizamettin KOÇ

Üye Doç. Dr. İsmail KARAKAYA

Üye Yrd. Doç. Dr. Ömer KUTLU

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından .../.../20... tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Selin ALAMDAR

ÖZET

AKADEMİK BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ETKİLİ OKUL KAVRAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Alamdar, Selin

Yüksek Lisans, Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu

Haziran 2015, xiv+97 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; etkili okul kavramı bağlamında öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olan öğrenci, öğretmen, aile özelliklerine ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörleri saptamak ve bu faktörlerin okulda alınan eğitim kararlarıyla ilişkisini belirlemektir. Bu çalışmada, okulun kendi özelliklerini dikkate alarak etkinliklerini düzenlemesi gerekliliği tartışılmaktadır. Araştırmanın nicel boyutu için korelasyonel bir araştırma tasarlanmış, nitel boyutu için ise betimsel bir yol izlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Hatay ilinde bulunan bir okuldaki 4, 5, 6. ve 7. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve okul yöneticileri oluşturmaktadır. Etkili Okul Öğrenci Anketi, Etkili Okul Öğretmen Anketi, yöneticilerin görüşlerini almak üzere Etkili Okul Yönetici Görüşme Formu oluşturulmuştur. Araştırmanın nicel boyutunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde hiyerarşik çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci amacından okulöncesi eğitimin, öğrencinin annesinin eğitim durumunun, evde edebi eserlerin olmasının, sahip olunan kitap sayısının, öğretmen branşının, öğretmen yaşının, öğretmenin eğitim durumunun, derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zamanın, ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için öğretmenlerin bir araya gelme sıklığının akademik başarıyı yordadığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci amacı çerçevesinde okul yöneticileri; okumaya ayrılan zamanın, okulöncesi eğitim almanın, ailenin eğitim düzeyinin, ekonomik durumunun, çalışma durumunun, öğrencinin kendisine ait çalışma masasının, çalışma odasının, bilgisayarın, okuma kitaplarının olması durumlarının öğrencinin akademik başarısını arttıracığını ifade etmektedirler. Okul yöneticileri öğretmene ilişkin faktörlerden ise; öğretmenin eğitim düzeyinin, yaşının, branşının, öğretim etkinliklerinde öğretmenlerin bilgisayar kullanmalarının ve diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığının öğrencinin akademik başarısını arttıracığını belirtmektedirler.

Araştırmanın üçüncü amacı çerçevesinde ise, okulun okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmaya ve sahip olunan eğitim kaynaklarının önemine yönelik herhangi bir çalışmasına rastlanmamıştır. Ancak okulun aile ve öğretmen eğitimine yönelik politikalar uyguladığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Akademik Başarının Yordanması, Etkili Okul, Hiyerarşik Çoklu Regresyon*

SUMMARY

ANALYSING THE ELEMENTS AFFECTING ACADEMIC SUCCESS IN THE CONTEXT OF EFFICIENT SCHOOL CONCEPT

Alamdar, Selin

Post Graduate, Department of Assessment and Evaluation

Thesis Advisor: Assistant Professor Doctor Ömer Kutlu

June 2015, xiv+97 Pages

The objective of this study is to determine the elements having an effect on the academic success of the students in accordance with the qualities of the students, teachers and the families, and also, to determine the elements related to the resources and the opportunities which are present at home and to specify the connection of these elements with the educational resolutions made at school in the context of efficient school concept. In this research, it is argued that how necessary it is to organise activities by taking the school's own features into consideration. For the quantitative extent of the research, a correlational study has been designed and for the qualitative extent, a descriptive way has been followed.

The study group for this research is composed of the administrators, the teachers and 4th, 5th, 6th and 7th grade students of a school located in Hatay in 2013-2014 school year. Efficient School Student Survey, Efficient School Teacher Survey and for the opinion of the administrators Efficient School Administrator Interview Form has been created. In the analysis of the data gathered in the quantitative extent of the study, the method of Hierarchical Multiple Regression has been used.

As a part of the first objective of the research, it's been observed that pre-school education, educational background of the student's mother, presence of literary works at home, number of the books owned, branch of the teacher, age of the teacher, educational background of the teacher, the time spent on the teaching activities aiming

to be prepared for the lesson and the frequency of the conventions to plan preparation and application of lesson materials determine the academic success.

As a part of the second objective of the research, the administrators state that time spent on reading, having pre-school education, educational background, economic condition and working condition of the family, presence of a study table, study room, a computer, and readers belonging to the student will increase the academic success of the student. Considering the elements related to teachers, administrators state that educational level, age, and branch of the teacher, teacher's using computer in teaching activities and the frequency of the conventions with other teachers will increase the academic success.

As a part of the third objective of the research, no practice related to the extension of pre-school education and importance of the educational resources possessed has been encountered. However, it has been observed that the school implements a family and teacher education policy.

Key Words: *Determining Academic Success, Effective School, Hierarchical Multiple Regression*

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim boyunca değerli bilgilerinden yararlandığım, bilgileri ve duruşları ile bana değer katan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı'ndaki bütün hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez jürimde bulunarak değerli fikirleriyle tezime katkıda bulunan Prof. Dr. Nizamettin Koç'a ve Doç. Dr. İsmail Karakaya'ya çok teşekkür ederim.

Araştırmamın başından sonuna kadar bana inanarak hep yanımda olan, beni destekleyen, bilgisini hiçbir zaman esirgemeyen, önerileriyle bana yol gösteren, bende emeği çok olan başta çok kıymetli danışmanım, saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu'ya sabrından, bana ayırdığı zamandan ve emeğinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Sevgi ve desteklerinden güç aldığım, hayatımın her aşamasında beni maddi ve manevi destekleyen canım aileme; yardım ve desteğini hep yanımda hissettiğim Fatih ÖZDİL'e; yapıcı ve yönlendirici eleştirileri ile çalışmama ışık tutan ve bana destek olan arkadaşlarıma gönülden teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	v
BİLDİRİM.....	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY.....	ix
ÖNSÖZ.....	xi
İÇİNDEKİLER.....	xii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xiv
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
İlgili Araştırmalar.....	9
Amaç.....	17
Önem.....	18
Sınırlılıklar.....	19
2. BÖLÜM.....	210
YÖNTEM.....	210
Araştırmanın Modeli.....	210
Çalışma Grubu.....	221
Veriler ve Toplaması.....	232
Verilerin Çözümlemesi.....	265

3. BÖLÜM.....	398
BULGULAR VE YORUMLAR	398
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Akademik Başarısını Yordayan Kişisel, Aileye ve Evde Sahip Olunan Olanaklara İlişkin Faktörler	398
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Akademik Başarısını Yordayan Öğretmenlere İlişkin Faktörler	49
Okul Yöneticilerinin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerinde Etkili Olduğunu Düşündükleri Faktörlerle İlgili Görüşleri	56
Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerinde Etkili Olan Faktörler İle Okul Yöneticilerinin Eğitime Dönük Aldığı Kararlar Arasında Benzerlikler.....	60
4. BÖLÜM.....	66
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	66
Sonuçlar.....	66
Öneriler.....	669
KAYNAKLAR.....	72
EKLER	82
EK-A: İZİN BELGESİ	83
EK-B: Etkili Okul Öğrenci Anketi	84
EK-C: Etkili Okul Öğretmen Anketi	87
EK-D: Etkili Okul Yönetici Görüşme Formu.....	89
EK-E: Süreksiz Değişkenlere Ait Yapay Değişkenlerin Kodlanması.....	91
EK-F:Etkinlik Listesi.....	93
EK-G: Özgeçmiş	97

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 1. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcı Sayıları	21
Çizelge 2. Katılımcıların Sınıf Düzeylerine Dağılımı	22
Çizelge 3. Yordayıcı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları	30
Çizelge 4. Öğretmen Özelliklerine İlişkin Faktörler İçin Hesaplanan Korelasyon Katsayıları	34
Çizelge 5. Regresyon Analizlerinde Kullanılan Semboller	37
Çizelge 6. Yordayıcı Değişkenlere İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	39
Çizelge 7. Öğretmen Özelliklerine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	50
Çizelge 8. Okul Gezileri	61
Çizelge 9. Okulun Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri	61
Çizelge 10. Okulun Düzenlediği Seminerler ya da Söyleşiler	61
Çizelge 11. Okulun Düzenlediği Müzik Konserleri	62
Çizelge 12. Okulun Düzenlediği Okul Oyunları ya da Müzikalleri	62
Çizelge 13. Okulun Çıkarıldığı Okul Yıllığı, Gazete vb. Yayınlar	62
Çizelge 14. Okulun Akademik (edebiyat, fen, drama vb.) Kulüp Çalışmaları	62
Çizelge 15. Okulun Sanat ve Spor Etkinlikleri	63

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sayıtlarına ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Her toplum, kalkınmasında eğitimi önemli bir öge olarak görmüştür. Toplumlar yenilenme sürecinin öncelikle eğitimde yapılan yeniliklerden geçtiğini kabul etmiştir. Bu durum insanlığın bu konuyu ne kadar önemseydiğinin bir göstergesidir.

Tüm dünyada eğitim kurumları, öğrencilerin akademik başarılarını geliştirmeyi önemli görmektedir. Eğitim sistemlerinde yapılan bu değişikliklerin odak noktası çoğunlukla akademik başarı olmaktadır. Okul başarısının artırılması, eğitim sisteminin hedeflerine ulaşmasını sağlamak için temel oluşturmaktadır. Okullar uzun yıllar, öğrenci başarısını ya öğrencinin aldığı notların ya da puanlarının ortalaması olarak (Özgüven, 2004), ya da önceden tanımlanmış öğrenme amaçlarına ulaşma düzeyi olarak değerlendirmişlerdir. Son yıllarda öğrenci başarısına bakış açısı, bilgilerin ne derece kazanıldığından çok, bilgilerin yeni durumlarda ya da gerçek yaşam durumlarında ne kadar kullanılabildiğini ön plana çıkarmaktadır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2010).

Öğrenci başarısı, öğrencinin eğitim-öğretim ortamında kazandığı bilgi, beceri ve davranışlarda ortaya çıkmaktadır. Bu bilgi, beceri ve davranışlar öğrenmeler sonucunda gerçekleşir. Öğrenmeyi ise etkileyen birçok faktör vardır. Bu çerçevede, öğrenmeyi etkileyen faktörler öğrenenle, aile özellikleriyle, evdeki olanaklarla, öğretmenle, öğrenme ortamıyla, öğrenme yöntemiyle ve öğrenme materyaliyle ilgili olabilmektedir (Bacanlı, 2005; Demirtaş, 2010). Öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen bu faktörler öğrencilerin başarı düzeyleri arasında farklılıklara yol açmaktadır (Berner, 1993; Betts ve Morell, 1999; Clark, 2010; Hanushek ve Welch, 2006). Öğrencilerin akademik başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların hangi faktörlerden kaynaklandığının belirlenmesi,

akademik başarının arttırılması için temel bir adım niteliği taşımaktadır. Bu konuda yurtdışında yapılan çalışmalar da öğrencilerin akademik başarısında etkili olan faktörleri ortaya çıkarmaktadır.

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment -PISA-), Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (Trends in International Mathematics and Science Study -TIMSS-), Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (The Project of International Reading Language Skills -PIRLS-) gibi eğitim araştırmaları, ülkelerin eğitim politikalarını etkilemektedir. Türkiye; eğitim alanında uluslararası platformda hangi düzeyde olduğunu, giderilmesi gereken eksiklikleri ve alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla yapılan bu kapsamlı eğitim araştırmalarına düzenli olmasa da katılmaktadır. Yapılan tüm bu nitelikli eğitim çalışmalarında, öğrenci başarısının yanı sıra öğrenci başarısına etki eden faktörler de araştırılmaktadır.

Öğrenci başarısının etkileyen temel faktörden birisi ailedir (Başaran ve Koç, 2000). Bu duruma, ailenin ekonomik durumunun öğrencinin alacağı eğitimi etkilemesi örnek verilebilir. Ekonomik olanakların yeterli olması, öğrencinin eğitim kaynaklarına hızlı ve sorunsuz ulaşmasını sağlayabilir. Öğrenci bu olanaklar sayesinde; kendine ait bir oda, farklı eğitim materyalleri gibi eğitimini destekleyen öğelere sahip olabilir (Sarier, 2010). Bu çerçevede, ailenin sunduğu olanakların öğrencilerin yaşantıları üzerinde önemli etkileri olduğu çıkarımı yapılabilir.

Öğrencilerin başarılarını etkileyen, aileleriyle ve evdeki olanaklarıyla ilgili etkin faktörler arasında, ailenin öğrenim durumu, ailedeki çocuk sayısı, ailenin ortalama aylık geliri, annenin çalışma durumu, anne ve babanın birbirleri ile geçimleri, anne ve babanın birlikteliği, ailenin yaşadığı çevre, ailenin yaşantı düzeni, ailenin öğrencinin derslerdeki başarısı ile ilgili ilgisi, öğrenciyi ve öğrencinin gelişimsel sorunlarını anlama düzeyi, aile ve öğrenci arasındaki iletişim ve ilişki, ailenin eğitim için sağladığı olanaklar, evdeki ders çalışma ortamı durumlarının yer aldığı görülmektedir (Dönmez, 2004; Özgüven, 1974; Smits, 2007). Dolayısıyla öğrencilerin okula gelirken sahip olduğu ön yaşantıları, onların okul başarısında etkili olabilmektedir (Şişman, 2002).

Öğrencinin demografik özelliklerinin de akademik başarıyı etkilediği bilinmektedir. Cinsiyet, nitelikli bir okulöncesi eğitimi alınıp alınmaması, sınıf düzeyi gibi değişkenler öğrencinin akademik başarısı üzerinde etkili olan demografik

değişkenlere örnek olarak verilebilir. PISA 2006 uygulaması okuma alanında tüm ülkelerde kızların erkeklerden daha başarılı olduğunu göstermektedir (Altun ve Çakan, 2007; OECD, 2007). Öğrencinin demografik özelliklerinden olan nitelikli bir okulöncesi eğitimi alınması durumunun da akademik başarıyı arttırdığı bilinmektedir. Micazkadioğlu ve Berument (2011)'in çalışmalarında okulöncesi kurum kalitesinin, çocukların ilköğretim birinci sınıftaki sosyal yeterliğine ve akademik başarısına olan etkisi incelenmiştir. Bu etkiyi incelemek için okulöncesi kuruma devam eden 6 yaşındaki 101 çocuk bir sonraki yıl izlenerek, sosyal yeterlilik açısından ilköğretim öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir. Bu araştırmada kalite göstergelerinden öğretmen-çocuk oranı, grup büyüklüğü, öğretmenlerin eğitim düzeyleri, iş deneyimleri ve devamlılıkları, uygulanan etkinliklerin çeşitlilikleri ve miktarları ve çocuk başına düşen alan miktarının etkilerine bakılmıştır. Çocukların akademik başarıları ise, hem öğretmenler tarafından hem de ilköğretim birinci sınıf, birinci dönem sonu not ortalamalarına bakılarak değerlendirilmiştir. Sosyal yeterlik açısından bakıldığında, ilköğretim döneminde akranlara karşı saldırganlık, okulöncesi kurumdaki çocuk başına düşen alan miktarı ve çocukların gelişim düzeyine uygun etkinlikler tarafından manidar olarak yordanmıştır. Akademik beceriler, çocukların gelişim düzeyine uygun etkinlikler ve öğretmenin eğitim düzeyiyle ilişkili bulunmuştur. Çocukların karne notları değerlendirildiğinde ise; Türkçe ve Matematik derslerindeki başarıları, annenin eğitim düzeyi tarafından manidar olarak yordanmıştır.

Öğretmenlerin akademik başarıyı etkileyen bir diğer faktör olduğu yapılan çalışmalarda da ortaya çıkarılmıştır (Fetler, 2001; Larson, 2000; McCoy ve Leah 2005). Öğretmenler öğretimi etkilemesi yönüyle hem eğitim sisteminin vazgeçilmez birer ögesi hem de öğrencilerin akademik başarısını geliştirebilecek ve onları başarıya ulaştırabilecek birer rehberdirler. Bu bağlamda, öğrenci başarısını etkilemesinde öğretmenlerin önemli bir öge olduğunun vurgulanmasına karşın, öğretmenlerin kıdem durumları ve lisansüstü eğitim alıp almadıkları gibi demografik özellikleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkinin niteliği konusunda bulgular yeterli değildir (Clark, 1980).

Akademik başarıyı etkileyen öğretmene, okula ve çevresel sorunlara ilişkin faktörler şu şekilde sıralanmaktadır (Dönmez, 2004):

- Okulun uzak olması, ulaşım sorunları,
- Okul yönetiminin ilgisizliği,

- Okul yönetiminin katı tutumu,
- Okulun ders araç gereçlerinin yetersizliği,
- Sınıfların çok kalabalık olması,
- Öğretmenin yetersizliği, ilgisizliği, derse önem vermemesi,
- Öğretim yöntemlerinin sıkıcı olması,
- Öğretmenin sürekli sinirli ve gergin olması,
- Öğretmenden korkmak,
- Öğretmeni sevmemek,
- Okul çevresinin okula destek sağlamaması,
- Okul çevresinin ilgisizliği,
- Okul çevresinde yaşayan insanların eğitim seviyesinin düşük olması.

Yapılan araştırmalar öğrenci başarısını etkileyen birçok faktörün olduğunu göstermektedir (Bozkurt, Gürçay, Kaptan ve Berberoğlu, 2000; Erbe, 2000; Fetler, 2001; Kaplan, 2001; MEB, 2006; MEB, 2007). Öğrenci başarısını etkileyen faktörlerle ilgili yapılan araştırmalar beş temel başlık altında toplanabilmektedir.

- a. Öğrenci özelliklerinin (Clark, 2010; Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş, 2011);
- b. Öğretmen özelliklerinin (Fetler, 2001; Larson, 2000; McCoy ve Leah 2005);
- c. Aile yapısının (Bozkurt ve ark., 2000; Çelenk, 2003; Denton, Heckman ve Cameron, 2001; Kaplan, 2001; McCoy ve Leah 2005; West ve Walston, 2003);
- d. Ev ortamının (Çelenk, 2003; Denton ve diğ., 2003; Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş, 2011; West, Denton ve Germino, 2000);
- e. Okul kaynaklarının (Bozkurt ve ark., 2000; Hanushek ve Welch, 2006; Heckman ve Canerio, 2003)

öğrencinin akademik başarısında etkili olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili yapılan araştırmalarda, okulların öğrenciler üzerinde etkisiyle ilgili iki ana düşünce ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisi, öğrenciler üzerinde okul dışı çevre ve aileyle ilgili arka plan faktörlerin etkili olduğunu ileri sürerken ikinci düşünce, okulların da öğrenciler üzerinde etkili olabileceğini savunmaktadır. Birinci düşünceye göre öğrenci başına istenildiği kadar ek harcama

yapılsın, öğretim araçları zenginleştirilsin, iyi öğretmen kadrosu sağlansın öğrencilerin öğrenmesinde büyük farklılıklar olmayacaktır. Eğitimciler ve bilim insanları, bu iki ana düşünceden yola çıkarak okulun eğitim ve öğretimdeki yerini gösterme çabası içine girmişlerdir. Bu çabayla birlikte etkili okul hareketi başlamıştır. Etkili okul akımının çıkış noktası “okulların da öğrenciler üzerinde etkili olabileceği” ana düşüncesidir. Etkili okul hareketi ile okulun öğrenci başarısında büyük etkisinin olduğu ortaya konulmuştur ve etkili okulların öğrenmede farklılık yaratabileceği gösterilmiştir (Balcı, 2001; Şişman, 2002). Okulların öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu birçok araştırmacı (Boozer ve Rouse, 2001; Schoen ve Teddie, 2008) tarafından da ifade edilmektedir. Bu durum öğrencilerin akademik başarısı üzerinde okulların etkisi konusunu gündeme getirmektedir.

Etkili okul hareketi, 1960’lı yıllarda Coleman ve Jencks tarafından yapılan araştırmalarla başlamıştır. Coleman ve arkadaşları; öğrenci başarısı, okul yerine büyük ölçüde çocuğun içinden geldiği toplumsal çevre ve aile tarafından belirlendiğini öne sürmüştür. Dünya’da da etkili okul başlangıç araştırmaları; okulun öğrenci başarısında, öğrencinin gelişiminde bağımsız olarak çok az etkisinin olduğunu göstermiştir. Okulun bu konudaki etkisinin düşük düzeyde kaldığının vurgulanması, okula olan güveni önemli ölçüde sarsmıştır. Bunun üzerine, bu düşüncüyü çürütmek için geniş bir okul etkililiği araştırmaları yapılmaya başlanmıştır (Balcı, 2001; Şişman 2002). Bu konuda ilişkişel türdeki etkili okul araştırmalarının liderliğini Edmonds yapmıştır. Edmonds etkili okulu, öğretim yönünden “güçlü ve zayıf öğrencilerin temel becerileri kazanmasını sağlayan okul” olarak tanımlamıştır.

1970’lerde yapılan çalışmalar, okul öğrenmelerinde bir fark yaratılamayacağını ortaya çıkarmamış; ancak nelerin fark yapabileceği konusunda çok fazla araştırma yapılmadığını göstermiştir. 1970’lerden sonra Murnane, okul kaynakları ile eğitimin niteliği ilişkisine ağırlık veren yöntemsel gelişmelerin son araştırmalarda yer aldığını tartışmıştır. Murnane’nin araştırması öğrencinin öğrenmesinde okulun değil de öğretmenin farklılık oluşturabileceğini ortaya çıkarmıştır (Balcı, 2001).

Okullar, hemen bütün ülkelerde birçok ortak özelliklere sahipken sosyal bir sistem olması yönüyle birbirinden farklı yapı ve özelliklere de sahiptirler (Wimpelberg, 1989). Okulların sosyal bir sistem olması bağlamında; eğitim kurumlarının amacı, bireyleri sürekli değişim içerisinde olan dünyanın gereksinimlerine yanıt verebilecek

biçimde yetiştirmektir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2010; Demirel, 2010). Eğitim kurumları eğitim sisteminin temel taşı olması ve değişimin yaşantımızı olduğu kadar eğitim kurumlarını da etkilemesi açık bir sistem olan eğitim sisteminin ve eğitim kurumlarının sürekli olarak yenilenmesini gerektirir. Bu açıdan eğitim kurumlarına düşen görev, kurumdaki eksiklikleri ortaya çıkarmak, gidermek, alınması gereken önlemleri belirleyerek eğitimin kalitesini arttırmak ve okul içinde öğrenmeyi biçimlendiren etmenleri düzenlemektir. Bu görevlerin yerine getirilmesi ise okulların ne derece etkili olduklarıyla ilgilidir.

Etkili okul birçok araştırmacı tarafından tanımlanmaya çalışılan bir kavramdır. Okul etkililiği, 1990'lı yıllara kadar öğretim programında yer alan kazanımlara ulaşma düzeyi ile orantılı olarak tanımlanmaktadır. Bir okulun etkililiği 1960 ve 1970'lerde yaygın olan yaklaşıma göre, standart testlerle ölçülen öğrenci başarı düzeyi ile tanımlanmaktadır. Etkililiğin tanımlanmasında genel olarak kullanılan ölçüt ise öğrenci test puanlarının okul ortalamasıdır (Rowan, 1985). Bu noktada, etkili okula ilişkin eleştiriler 1960'lı yıllarda başarının sınırlı bir şekilde standart test başarısı olarak algılanmasından ve bu sebeple de okullardaki önemli farklılıklarının gölgelenmesinden kaynaklanmıştır. Bu noktada, her okul önceden belirlenmiş amaçları doğrultusunda etkinliklerde bulunur ve amaçlarına ulaşabildiği ölçüde etkili kabul edilir (Balci, 2001). Ancak geniş ölçekli testlerin kullanımının yaygınlaşması ile birlikte özellikle 1990'lardan sonra yapılan araştırmalar etkili okula bakış açısını değiştirmiştir. Okulların etkililiğini yalnızca akademik başarıya göre değerlendirmenin yanlış olduğu düşünülmektedir. Kumandaş ve Kutlu (2014)'ün de çalışmalarında belirttiği gibi; yalnızca akademik başarıya odaklanmak, öğrenme kavramının sınırlı bir yaklaşımla ele alınmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda ise, öğrencilerin edindikleri temel bilgi ve becerileri gerçek yaşam durumlarında kullanmalarına katkı sağlayacak problem çözme, eleştirel düşünme, araştırma yapma, empati kurma gibi üst düzey düşünme becerilerine sahip ve görevi başarıma süreçlerini (performansını) tam anlamıyla bilen öğrencilerin yetiştirilemeyeceği vurgulanmaktadır.

Etkili okul, Baştepe (2009)'a göre birey ve toplumun eğitim ve öğretim isteklerini en üst düzeyde gerçekleştiren öğrenci merkezli çağdaş bir eğitim ve öğretim ortamıdır. Levine ve Lezotte (1990)'a göre etkili okul, okula devam eden bütün öğrencilerin verilen programlardan en iyi şekilde yararlanması, bir başka anlatımla hazırlanan programın arzu edilen hedefe ulaşmasıdır. Okulun birey ve toplumun eğitim

gereksinimlerini karşılama düzeyi, onun etkililik düzeyi ile doğru orantılıdır ve okulun niteliğinin en önemli göstergelerinden birisi onun “etkili olma” özelliğidir (Baştepe, 2004). Özdemir (1996) etkili okulu, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal ve estetik gelişimlerinin en uygun biçimde desteklendiği, optimum bir öğrenme çevresinin yaratıldığı okul olarak tanımlamaktadır. Şişman (2002) ise okul ve eğitim açısından etkililiği, okulun girdileri, okul programları, okul ve sınıf içi süreçler, okulun çıktıları, okulun içinde yer aldığı dış çevre gibi yönlerden ele alarak tanımlanmaktadır.

Etkili okul düşüncesinde, okulların farklılıklar yaratabileceği düşüncesi hakimdir. Okul etkililiği konusundaki temel vurgu da bağımsız olarak okulların öğrenci başarısında bir farklılık yaratabileceği düşüncesidir. Etkili okullar, öğrencilerinin başarısı için uygun fiziksel ortamları, öğretim araç-gereçlerini ve okulun tüm kaynaklarını, etkili bir biçimde kullanırlar. Öğrencilerin, bilişsel olduğu kadar duyuşsal açıdan da gelişmeleri sağlanır (Özdemir, 1996). Levine ve Lezotte (1990)’a göre etkili okullar aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- Aile ve toplum katılımını sağlar.
- Üretken ve olumlu bir okul iklimi vardır.
- Öğrencinin temel becerileri kazanmasına yoğunlaşır.
- Öğrenci gelişimini destekler.
- Güçlü ve amaçlı liderlik yapar.
- Etkili öğretim düzenlemeleri ve uygulamaları vardır.

Karip ve Köksal (1996) ve Özdemir (1996)’ya göre ise etkili okulun özellikleri şunlardır:

- Emniyetli ve güvenli bir çevre
- Açık ve belirgin amaçlar ve amaçlar üzerinde odaklanmış okul misyonu
- Yüksek beklentiler
- Her öğrenciye zamanında öğrenme fırsatı
- Öğrenci ilerlemesini takip
- Etkili okul-aile ilişkisi
- Disiplin sorunlarından arındırılmış ve öğrenmeye uygun bir okul iklimi

Bu çalışmada etkili okul, öğrencinin öğrenme başarısında rol oynayan faktörleri temel alarak öğrencinin öğrendiği temel bilgi ve becerileri gerçek yaşam durumlarında kullanma gücünü geliştiren okul olarak tanımlanmaktadır. Bu da, etkili okul araştırmalarının daha çok okul ve okuldaki süreçler üzerine odaklanılmasını gerektirir.

Okul içinde alınan tüm kararlar ve kararların gerektirdiği etkinlikler okul aracılığıyla çevreye yansıtılmaktadır. Okullar yönetsel açıdan eğitim sistemleri içinde alınan kararların uygulayıcısı ve eyleme dönüştürücüsü olarak büyük öneme sahiptirler. Bu önem, eğitim sisteminin dış çevreyle doğrudan etkileşim içinde olmasından kaynaklanmaktadır (Yavuz, 2004). Eğitim sisteminin dış çevreyle doğrudan etkileşim içinde olması durumu, alınan kararlar doğrultusunda okulda yapılacak her türlü etkinlikten okulun tüm üyelerinin etkilenmesine neden olacaktır. Bu amaçla, okul-çevre ve okul-aile işbirliğinin sağlanması önemlidir. Çünkü, okul-çevre ve okul-aile işbirliğiyle eğitime dönük başarılı kararların alınması sağlanabilir.

Öğretim etkinliklerinin meydana geldiği okullarda, etkili bir eğitim ve öğretim ortamı oluşturma okul yöneticisinin sorumluluğundadır (Baştepe, 2009). Okul yöneticileri, öğrenci başarısını arttırmak için eğitime dönük çeşitli kararlar alırlar. Öğrencilerin başarısını arttırmak için öğrencileri müze gezisi ya da resim sergisi gibi etkinliklere götürmek, bilim şenlikleri düzenlemek ya da bilim şenliklerine katılmak eğitime dönük alınan kararlara örnek olarak gösterilebilir. Ancak, başarıyı arttırmak için okulun kendi özellikleri dikkate alınarak ve okul düzeyinde yapılacak araştırmalarla desteklenip değerlendirilerek etkinlikler düzenlenmelidir. Çünkü her okulun kendi bünyesine göre (öğrenci, öğretmen, veli, çevresel koşullar vb.) faktörleri olabilir.

Okullardaki küçük çaplı etkinlikler bile rastlantıya bırakılmayacak ve özenle planlanacak kadar önemlidir. Çünkü her etkinlik emek, zaman, para vb. kaynakların kullanımını gerektirmektedir. Öğrenci başarısını arttırmak için eğitime dair çeşitli kararlar alınırken okulların yalnızca gelir sağlayıcı etkinlikleri dikkate alması yanlış olacaktır. Bu durum eğitim yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklemektedir (Balcı, 2001). Okullar, okul-aile-öğrenci üçgenindeki beklentilerin açıkça tartışılabileceği bir yer haline gelmelidir. Bu durum okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin ortak amacı olmalıdır. Okul etkinlikleri, bu ortak amacın yol göstericisi olması gerekir.

Aileler de, aynı şekilde okulu, yalnızca eğitim öğretim faaliyeti veren ya da yalnızca bir kamu hizmet yeri olarak görmeyip, çocuklarının eğitimini sağlayan okulu

ve öğretmenini görmeli, tanımalı, okulu ve öğretmenleri ziyaret etmeli ve çocuğun eğitim etkinliklerinin gelişmesi adına paylaşımlarda bulunmalıdır (Şişman, 2002). Okul-çevre ve okul-aile işbirliği sağlanamayan okullarda eğitim gören çocukların gelişmelerinde tam bir etkililik sağlanamamaktadır. Çocuklar okul programlarından yararlansalar da, aile ve çevre desteğinden yoksun olduklarında zihinsel becerilerini yeterince geliştirememektedirler. Öğrencilerin yetiştirilmesinde ve içinde yaşadıkları toplumsal yaşama uyum sağlayabilmesinde, eğitim kurumunun yanı sıra aile, ekonomi, hukuk, siyaset, din gibi kurumların önemli etkileri vardır. Bu etkileri kontrol etmek ve eğitim süreci içinde yararlı bir bütün haline getirmek ise okul ve çevresi arasındaki işbirliğinin etkililiğine bağlıdır (Yılmaz, 1994). Öğrencilerin akademik başarıları ancak bu sayede arttırılabilmektedir.

Akademik başarıyı etkileyen faktörler, her zaman araştırılması gereken önemli ve eğitimde gelişmeyi sağlayacak bir konu olduğu düşünülmektedir. Zihinsel becerilerin geliştirilmesi için bu gelişime etki eden faktörlerin belirlenmesi gerekir. Akademik başarıyı etkileyen bu faktörler bilinirse, öğrencilerin akademik başarılarını arttırılabilecek yollar bulunabilir.

İlgili alan yazında akademik başarıya etki eden faktörlerin belirlenmesi konusunda birçok çalışma olmasına rağmen, okulda alınan eğitime dönük kararların bu faktörlerle ilişkisine yönelik ve öğretmenlerin demografik özellikleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların yetersiz ve çelişkili olması bu araştırmanın yapılmasına gereklilik oluşturmaktadır. Bu sayede, eğitim sistemiyle ilgili aksaklıklar ve eğitim ile ilgili neler yapılması gerektiği belirlenebilir. Böylece eğitim ve öğretimin kalitesi arttırılabilir, yönetsel kararlar (seçme, yerleştirme, sınıflama vb.) ve öğretimi geliştirme kararları ile eğitim politikalarına yön verilebilir.

İlgili Araştırmalar

Yapılan alan yazın taraması sonucunda; öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili birçok araştırma olmasına rağmen, araştırmada belirlenen amaçla doğrudan ilişkili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda araştırmanın konusuyla ilgili olduğu düşünülen çalışmalar kronolojik olarak aşağıda özetlenmiştir.

Köse (1990), ailenin sosyoekonomik durumu, lise özellikleri ve üniversite sınavlarına hazırlanma kurslarının akademik başarı üzerine etkilerini 1988 Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) sonuçlarını esas alarak incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre; ailenin sosyoekonomik konumunun, sınav başarısını belirlemede en etkili değişken olduğu saptanmıştır. Çalışmada; öğrencinin akademik başarısıyla en çok ilişkili görülen okul özelliği, öğretmen-öğrenci oranıdır, en az ilişkili görülen okul özelliği ise öğretmenin iş deneyimidir.

Büyüköztürk ve Deryakulu (2002)'nin yaptığı çalışmanın amacı bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği (BÖTE) ile sınıf öğretmenliği (SÖ) programlarında okuyan son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının önemli yordayıcılarını belirlemektir. Öğrencilerin üniversitedeki akademik başarılarını açıklamada en uygun regresyon eşitliğini elde etmek için aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, BÖTE öğrencileri için lise bitirme derecesi ve sosyal uyumun; SÖ öğrencileri için akademik uyum, üniversite giriş puanı, cinsiyet, kalınan yer, sosyal uyum ve lise bitirme derecesi değişkenlerinin akademik başarının önemli yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Araştırmada akademik başarının önemli yordayıcısı olan cinsiyet değişkeni bakımından, kızların erkeklere göre akademik başarılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmada yurtda kalan öğrencilerin akademik başarılarının, arkadaşlarıyla evde kalanlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Stricker ve Rock (2002)'nin yaptıkları araştırmada, öğrencilerin Amerika'da üniversiteye kabul için yapılan uluslararası bir sınav olan Graduate Record Examinations (GRE) performanslarıyla, özgeçmiş nitelikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; adayların yaşı, cinsiyeti, buldukları coğrafi bölge ve ebeveynlerinin eğitimi ile GRE başarısı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu değişkenler arasında, ebeveynlerin eğitim düzeyinin GRE başarısını belirlemede en önemli etken olduğu belirlenmiştir.

Hampden-Thompson (2004), PISA 2000 verilerini kullanarak gerçekleştirdiği araştırmasında, PISA uygulamasına katılan ülkelerdeki öğrencilerin aile yapılarının okuma becerileri, matematik, fen bilimleri başarı puanlarına etkisini incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre, anne babanın ayrı olması sebebiyle aile üyelerinden sadece birisinin yanında yetişen çocukların başarı puanlarının diğerlerine göre manidar bir biçimde düşük olduğu belirlenmiştir.

Lietz ve Kotte (2004) yaptıkları araştırmada, PISA 2000 sonuçlarına göre Almanya'nın öğrenci başarısını etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Araştırmada; PISA 2000 verilerine göre Almanya'nın OECD ortalamasının altında kalması sebebiyle bu ülke seçilmiştir. Öğrenci ve okul düzeyindeki değişkenlerin incelendiği araştırmada, Almanya'daki toplam varyansın %46'sının öğrencilerden yani okul içi değişkenlerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Almanya'daki tam gün okul saatlerinin akademik başarıyı artırdığına yönelik savunulan görüşleri destekleyen bir bulguya ulaşılamadığı da araştırmada belirtilmektedir. Ayrıca araştırmada okulların öğrenci başarısı ve yüksek beklentiler üzerindeki vurguları arttıkça öğrencilerin okuma başarılarının da artacağı belirtilmiştir.

Schogen (2004); PIRLS verilerine dayalı olarak öğrencilerin okuduğunu anlama becerisiyle İngiltere'deki öğrencilerin, okul ve öğrenci özelliklerinin dışında, öğrencilerin okumaya karşı olan tutumları arasındaki ilişkiyi de incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin okuduğunu anlama becerisiyle öğrenci özellikleri arasında manidar bir ilişki olduğu ve okuduğunu anlama becerisiyle en yüksek ilişkinin evdeki kitap sayısı arasında olduğu görölmüştür. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erbaş (2005) çalışmasında, yapısal eşitlik modellemesiyle, PISA'da Türkiye'de fen okuryazarlığını etkileyen bazı faktörleri incelemiştir. Araştırmanın sonucunda fen okuryazarlığı ile öğretmen öğrenci ilişkisi, evdeki kitap sayısı, okulöncesi eğitime katılım, internet kullanımı ve temel bilgisayar bilgileri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görölmüştür. Ayrıca öğrencinin yalnızlık duygusu fen bilimleri başarısını olumsuz etkilerken, okul kursları ve ev ödevleri okulla ilgili tutumlara olumlu yönde etki yapmıştır.

Oral (2006) "İlköğretim Okullarının Etkili Okul Kavramı Açısından Değerlendirilmesi Batman İli Örneği" çalışmasını yapmıştır. Çalışmada etkili okul kavramı yönetici, öğretmen, öğrenci, okul iklimi ve veliler boyutlarında ele alınmış olup ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmen algılarına göre; bu boyutların ne derece etkili oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede; yönetici ve öğretmenlerin her bir boyuttaki algılarının mezun olunan eğitim kurumu, kıdem, cinsiyet, çalışılan okul türü ve cinsiyet değişkenlerine göre aralarında manidar bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Verilerin toplanmasında Balcı (1993), Dağlı (2000) ve

Şişman (2002)'nin hazırlamış olduğu ölçeklerden yararlanarak kendisi tarafından hazırlanan 69 maddelik “Etkili Okul Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yönetici ve öğretmen algılarına göre Batman'daki ilköğretim okullarının etkililiği genellikle “orta düzeyde” çıkmıştır.

Şaşmaz (2006) tarafından yapılan araştırmada, fen bilimleri başarısının en etkili yordayıcısı evdeki kitap sayısı çıkmıştır. Öğrencinin akademik başarısını, ailenin ekonomik statüsünden ziyade eğitimin ve kültürün, evdeki eğitsel kaynakların zenginliğinin olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencinin bilgisayar kullanabilme becerilerinin başarıyı olumlu yönde arttırdığı ve başarıda etkili olduğu da belirlenmiştir.

Yılmaz (2006) “İlköğretim Okullarında Etkililik Sağlanması İçin Öğretmenlerin Ailelerden Beklentileri Sakarya İli Örneği” adlı çalışmada PISA 2003 verileri doğrultusunda, Türkiye'deki öğrencilerin matematik başarılarını etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmada matematik başarısını yordayan değişkenler olarak sosyoekonomik durum, okula karşı tutum, ailenin kültürel zenginliği, öğrenci-öğretmen ilişkisi, matematik dersine karşı tutum, öğrencinin matematik dersine çalışma yöntemi, bilgisayar kullanma sıklığı, temel ve ileri bilgisayar kullanma becerisi ve bilgisayara karşı tutumu seçilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, matematik başarısını en iyi yordayan değişkenlerin ailenin kültürel zenginliği ile temel ve ileri düzeyde bilgisayar kullanma becerisi olduğu görülmüştür.

PISA 2000 verilerinin kullanılarak gerçekleştirildiği bir araştırmada, PISA uygulamasına katılan ülkelerdeki öğrencilerin aile yapılarının okuma becerileri, matematik, fen ve başarı puanlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları kardeş sayısının fazla olmasının başarıyı olumsuz etkilediğini, ancak kardeş sayısının özellikle okuma becerileri ve matematik alanında daha fazla etkili olduğunu göstermiştir. Anne ve babanın ayrılmış olması, üç alanda da başarıyı olumsuz olarak etkilemiştir. Anne ve babanın eğitim seviyesinin düşük olması genel olarak başarıyı olumsuz etkilerken, özellikle fen bilgisi alanında daha etkili olduğu belirtilmiştir. Anne ve babanın meslek statüsünün yüksek olması durumu ise, araştırma yapılan üç alanı da olumlu yönde etkilemiştir (Xu, 2006).

Altun (2007) çalışmasında, öğrenciye ve okula ilişkin özelliklere göre sekizinci sınıf öğrencilerinin matematik başarısını incelemiştir. Araştırmada 426 ilköğretim öğrencisine, TIMSS 2003 ve TIMSS 1999 öğrenci anketleri ve TIMSS 2003 uygulaması matematik alan testine paralel hazırlanan üç form uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, sekizinci sınıf öğrencilerinin matematik başarısını sosyoekonomik durumun en iyi yordadığı görülmüştür.

Aslanoğlu (2007) araştırmasında, Türkiye'deki 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileriyle ilişkili faktörleri PIRLS 2001 verilerine dayalı olarak modellemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin okuduğunu anlama becerileriyle aile, okul, öğretmen, öğrenci özellikleri arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. PIRLS çalışmasına katılan Türk öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin 0.51'inin bu çalışma için belirlenen aile, okul, öğretmen, öğrenci özellikleriyle açıklandığı; Türk öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri üzerinde etkili olan en önemli değişkenin öğrenci özellikleri olduğu; öğrenci özelliklerinden sonra okuduğunu anlama becerisiyle ilişkili en önemli değişkenin öğretmen özellikleri olduğu görülmüştür.

Altun ve Çakan (2008), 2004 yılı Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı ile Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarında başarılı olan ve dereceye giren illerdeki eğitim yöneticilerinin gözüyle, öğrencilerin bu sınavlardaki başarılarına etki eden faktörleri incelemiştir. Araştırma verileri Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğüne görüşme yoluyla toplanmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda öğrenci başarısını etkileyen 6 faktörün olduğu gözlenmiştir. Bu faktörler; deneme sınavlarının yapılması, okulöncesi eğitimin alınması, fiziki altyapının yeterliliği, işbirliğinin sağlanması, okuldaki eğitime destek ve personel yeterliliğidir.

Çalışkan (2008)'in araştırmasında, PISA 2006 sonuçlarına göre Fen Bilimleri Okuryazarlığı alanında öğrenci başarılarında okul ve öğrenci ile ilgili faktörlerin etkisi incelenmiştir. Araştırmada hiyerarşik doğrusal modelleme kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, öğrenci alt yapısı, motivasyon, öğrencinin öz güveni, öğrencinin fen bilimlerine verdiği değer, öğrencinin fen ile ilgili meslekler hakkındaki bilgisi, çevre bilinci, okuldaki kız öğrenci oranı, okul mevcudu, okulun akademik seçiciliği, öğretmen-öğrenci oranı, okul etkinlikleri, okul kaynaklarının niteliği ve öğretmen

eksikliği değişkenlerinin fen bilimleri okuryazarlığı alanında Türkiye'de öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Gelbal (2008) araştırmasında ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçedeki başarı düzeylerinin evlerindeki olanaklara, annelerinin eğitim düzeylerine, cinsiyetlerine ve kardeş sayılarına göre değişip değişmediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, öğrencilerin evlerindeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığı, Türkçe gibi sözel derslerde kızların daha başarılı olduğu, anne eğitim düzeyinin çocuklarının başarısı üzerinde önemli yeri olduğu, annenin eğitim düzeyi ile birlikte evdeki olanakların yüksek olmasının başarıyı daha çok arttırdığı, sahip olunan kardeş sayısı arttıkça başarının düştüğü sonuçlarına ulaşılmıştır.

Marks (2008)'in araştırmasında, kız öğrencilerin okuma alanında erkek öğrencilerden daha başarılı, matematikte ise daha az başarılı olmalarında etkili faktörler incelenmiştir. Araştırmanın amacı, PISA 2000 verilerini kullanarak 15 yaşındaki öğrenciler arasında okuma ve matematik alanında cinsiyete göre fark olup olmadığını araştırmaktır. Araştırma sonucunda, okuma alanında ortaya çıkan cinsiyetler arasındaki farkın okul sistemine dayalı özelliklerle ilişkili olduğunu bulunurken, matematik alanında ortaya çıkan cinsiyetler arasındaki farkın okul sistemine dayalı özelliklerle ilişkili olmadığı ortaya konulmuştur. Cinsiyete göre kız ve erkek öğrencilerin okuma ve matematik başarıları arasındaki farkın ortaya çıkmasında etkili en önemli değişken olarak, ülkelerin izledikleri politikalar olduğu belirlenmiştir.

Akkalkan (2009)'un yaptığı “Ankara İli Çankaya İlçesinde Okul Büyüklüğünün Öğrencilerin Akademik Başarısı, Okula Devamı ve Disiplini İle İlişkisi” adlı çalışmanın amacı; ilköğretim okullarında okul büyüklüğünün öğrencilerin akademik başarısı, okula devamı ve disiplini ile ilişkisini saptamaktır. Araştırma iki boyutlu olarak yürütülmüştür. İlk boyutta okulların Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) sonuçları, yılsonu sınıf geçme dereceleri, devam durumları ile disiplin durumları ortaya konulmaya çalışılmış, ikinci boyutta ise okul müdürlerinin okul büyüklüğünün öğrencilerin akademik başarısı, okula devamı ve disiplini ile ilişkisi hakkındaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla müdürlerle görüşmeler yapılmıştır. İlk boyut sonucunda, öğrencilerin OKS’de başarılı olma ve başarı belgesi ile sınıf geçme durumlarına göre büyük okulların küçük okullardan çok daha başarılı olduğu; Şube Öğretmenler Kurulu kararı ile geçme durumunda ise büyük ve küçük okullar arasında

manidar bir fark olmadığı görülmüştür. İkinci boyut için yapılan içerik analizi sonucunda; büyük okulların öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki en büyük avantajı okulda başarılı öğrenci sayısının ve farklılıkların çok olması ile rekabet için uygun bir ortam olması, en büyük dezavantajı ise sınıf mevcutlarının kalabalık olması sonucu elde edilmiştir.

Bu konuda yapılan bir başka araştırmanın amacı, Türkiye’de 15 yaş grubu öğrencilerin fen bilimleri başarılarını etkileyen faktörleri belirlemektir. Araştırma, 4942 öğrenci üzerinde yürütülmüş olup araştırmada aşamalı çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgularda, Türkiye’deki 15 yaş grubu öğrencilerin fen bilimleri başarısını en çok yordayan değişkenin, “babanın eğitim durumu” olduğu belirlenmiştir (Anıl, 2009).

PISA 2009 uygulamasından ülkelerin performansları; değerlendirme sonuçlarına etki edebilecek sosyoekonomik altyapı, kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla, eğitime harcanan para, anne-babanın eğitim düzeyi ve okul içi ve okullar arası değişkenlik ile okuma becerileri başarısı arasındaki ilişkiye ve okumaya duyulan ilgi, öğrenme stratejilerinin farkında olma ve bunları kullanma ile okuma becerileri başarısı arasındaki ilişki ulusal ön raporda analiz edilmiştir. Uygulamadan elde edilen sonuçlarda, okuma becerileri alanında öğrenci başarısını etkileyen birçok faktörün olduğu görülmüştür (MEB, 2010).

Ekmekyermezoğlu (2010)’un bu konuyla ilgili yaptığı araştırmada, ilköğretim sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sosyokültürel özelliklerini belirlemek ve bu faktörlerin İngilizce dersi akademik başarı durumlarına etkisini saptamayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; öğrencinin, anne ve babanın doğum yerinin, anne ve babanın eğitim düzeyinin, anne ve babanın mesleğinin, ailenin aylık gelir düzeyinin, ailedeki toplam kişi sayısının, öğrencilerin öğrenim gören kardeş sayısının, öğrencilerin çalışma odasına ve internete sahip olmasının, öğrencilerin yabancı dil sitelerini ziyaret etme, yabancı müzik dinleme, yabancı kitap okuma, yabancı film izleme, yabancı yayın yapan kanalları izleme sıklığının, öğrencilerin anne ve babalarının yabancı dil bilmesinin ve bildikleri dil türünün, öğrencilerin evlerinde dil eğitimine yardımcı kaynakların-materyallerin bulunmasının, velilerin İngilizce öğretmenleri ile görüşme sıklığının, aile üyelerinin İngilizce dersine çalışırken öğrenciye yardım etme sıklığının, öğrencilerin dershaneye gitmelerinin ve özel ders almalarının, İngilizce dersine günlük çalışma

süresinin ve gelecekte yabancı dil ile ilgili bir meslek seçip seçmeyeceklerinin İngilizce dersi akademik başarı durumlarında etkili olduğu görülmüştür. Buna karşın, öğrencilerin cinsiyetinin İngilizce dersi akademik başarı durumunda etkili bir faktör olmadığı saptanmıştır.

Ailenin yabancı dil ve matematik başarısı üzerine etkisinin incelendiği bir başka çalışmada, ailelerin sahip olduğu sosyokültürel değerlerin ve uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarında önemli bir rolü olduğu belirlenmiş olup öğrencilerin bilişsel yeteneklerinin doğrudan dil başarısı ve matematik başarısını etkilediği saptanmıştır. Araştırmada, öğrencilerin bilişsel yetenekleri ile sosyokültürel yapıları arasında ilişki bulunurken her iki faktöründe başarıyı etkilediği vurgulanmıştır (Phillipson, 2010).

Yavuz (2010)'un araştırmasında; ilköğretim altı ve yedinci sınıf öğrencilerinden elde edilen sınıf puanlarını yordayan değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; farklı sosyoekonomik özelliklere sahip altıncı ve yedinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Elde edilen puanlar üzerinde yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarından; belirlenen değişkenlerin (anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, dershaneye gitme süresi, günlük çalışma süresi, ailenin aylık geliri) birlikte öğrencinin sınıf puanının manidar yordayıcıları oldukları görülmüştür.

Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş (2011), araştırmalarında ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısını sınıflamada etkili olan değişkenlerin önem düzeyleri belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin okuduğunu anlamada başarılı olup-olmama durumlarının kestirilmesi olasılığında; cinsiyet, öğrenciye ait kitap sayısı, evde bulunan kitap sayısı, öğretmenin okunan metinlerle ilgili özet yazdırması ve öğretmenin okumayla ilgili ev ödevi vermesi değişkenlerinin manidar düzeyde etkili olduğu bulunmuştur.

Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi (EARGED) tarafından yapılmış olan Öğrenci Başarı Belirleme Sınavı (ÖBBS) ile ilköğretim 4. sınıftan 8. sınıfa kadar Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler derslerindeki öğrenme düzeylerini etkileyen değişkenler incelenmiştir. Türkçe dersindeki başarı düzeyleri incelendiğinde, bölgelere göre önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki öğrencilerin öğrenme düzeyleri, diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür (MEB, 2007). Ayrıca ailenin

sosyoekonomik düzeyi, derse çalışma süresi gibi değişkenler arttıkça, öğrenme düzeyi de artış göstermektedir. Benzer bulgular uluslararası yapılan PISA projesinde de görülmektedir (MEB, 2005).

TIMSS (2011) analiz raporunda; ders materyali eksikliği, okul binasındaki ve ısıtma sistemindeki sorunlar ve derslik ortamındaki yetersizliklerin örneklemdaki çoğu okulda genel ders anlatımını önemli ölçüde olumsuz etkilediği; 8. sınıf düzeyinde, annenin eğitim düzeyi yükseldikçe tüm öğrencilerin, özellikle de kız öğrencilerin, başarı puanlarının yükselme ihtimalinin arttığı; öğrencinin evinde bilgisayar ve internet olmasının hem matematik hem de fen bilimleri alanlarında başarılı olma durumu ile doğrudan ilişkili olduğu rapor edilmiştir.

Verilen araştırma örneklerinden de görüleceği gibi, çalışmalar öğrencilerin akademik başarılarına etki eden birçok faktör olduğunu ve bu faktörlerin birbirinden ayrı tutulamayacağını açıkça göstermektedir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; etkili okul kavramı bağlamında öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olan öğrenci, öğretmen, aile özelliklerine ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörleri saptamak ve bu faktörlerin okulda alınan eğitim kararlarıyla ilişkisini belirlemektir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarını;
 - a. Kişisel faktörlerden (okulöncesi eğitimi alma durumu, cinsiyet, sınıf düzeyi, okula devam ve kitap okumaya ayrılan zaman) hangileri yordamaktadır?
 - b. Aileye ilişkin faktörlerden (annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin iş durumu, babanın iş durumu, ailenin aylık geliri, ailedeki birey sayısı) hangileri yordamaktadır?
 - c. Evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörlerden (bilgisayar, çalışma masası, edebi eserler, internet erişimi, okul çalışmaları için yardımcı kitaplar, çalışma odası, kitaplık, evdeki kitap sayısı) hangileri yordamaktadır?

- d. Öğretmenlere ilişkin faktörlerden (yaş, cinsiyet, branş, eğitim durumu, deneyim, araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi) hangileri yordamaktadır?
2. Okul yöneticilerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörler ile okul yöneticilerinin eğitime dönük aldığı kararlar arasında benzerlik var mıdır?

Önem

Günümüzde eğitim kurumlarının en önemli hedefi çağın gerektirdiği niteliklere uygun olarak öğrencilerini yetiştirmektir. Bir eğitim kurumu olarak okulların hedeflerine ulaşmalarında, öğrencilerin sahip oldukları özellikler etkili olmaktadır. Bu nedenle okulların, öğrencilerinin başarılarında rol oynayan faktörleri belirlemeleri önemlidir.

Birçok ülkede eğitim sisteminin etkililiği, öğrencilerin akademik başarısıyla ilişkilendirilmekte ve eğitim sisteminin başarısı hakkındaki önemli bilgiler öğrenci kazanımlarından elde edilmektedir. Eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme etkinlikleriyle; programların hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığı, öğrenci davranışlarının hangi düzeyde olduğu, ne tür yetersizliklerin bulunduğu ve olumsuz davranışların olup olmadığı belirlenebilir. Kısaca öğretim sürecinin etkililiğini belirlemek için eğitim-öğretime yönelik ölçme ve değerlendirme yapmak önemlidir (Tekin, 2002).

Bu araştırmanın öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan öğrenci, öğretmen, aile özelliklerine ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörleri saptamak ve bu faktörlerin okulda alınan eğitime dönük kararlarla ilişkisini ortaya çıkarmak adına yararlı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırma etkili okul kavramı ile ilgili yeni birtakım önemli bilgileri ortaya çıkarmak adına da değerlidir. Araştırmadan elde edilen bilgilerin; öğrenciler, öğretmenler, aileler ve okul yöneticileri için bir yol haritası olacağı ve bu sebeple de yararlı olacağı düşünülmektedir.

Temel eğitim sistemi içinde okullarda öğretimi iyileştirme okul yöneticilerinin önemli görevlerindedir. Okul yöneticileri öğrenci başarısını sistematik bir şekilde

izlemektedirler. Bu doğrultuda, öğrenci başarısını arttırmak ve okulu etkili kılmak için eğitime dönük kararlar alırlar. Okulda alınan eğitime dönük kararların tüm üyelere yansıtacak olası olumlu etkileri düşünüldüğünde, okul yöneticilerinin öğrencilerin başarısını arttırmadaki etkisini açıkça ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada öğrenci başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen faktörleri belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon kullanılmıştır. Bu nedenle araştırmanın ayrıntılı olarak ele alınması yönünden de önemli olduğu düşünülmektedir. Öğrenci başarısını etkileyen faktörlerle ilgili yapılacak bu araştırma; eğitimde başarıyı arttırmak için ilgili faktörlerin kontrolünü ve düzenlenmesini, eğitim ile ilgili aksaklıkların belirlenmesini ve bunlarla ilgili uygun çalışmalar yapılmasını sağlayacaktır. Ayrıca bu araştırma öğrencilerin, öğretmenlerin, ailelerin ve okul yöneticilerinin neler yapması gerektiğini de daha net ortaya çıkartabilir. Bu açıdan araştırma bulgularının; eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmada, yönetsel kararlar (seçme, yerleştirme, sınıflama vb.) ve öğretimi geliştirme kararları ile eğitim politikalarına yön vermede kaynak oluşturması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma öğrenci başarısının artmasında rol oynayan faktörlerle ilgilidir. Çalışma yapısı gereği bir okulun kendi özellikleri dikkate alınarak gerçekleştirilecektir. Bu nedenle araştırma bir okulla sınırlandırılmıştır.
2. Akademik başarı üzerinde etkili olan çok fazla faktör olduğu bilinmektedir. Ancak tez süresinin sınırlılığı ve alan yazında etkisi olduğu bilinen faktörler dikkate alınarak araştırma dört faktör (öğrenci, aile, öğretmen ve ev ortamının özellikleri) ile sınırlandırılmıştır.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veriler ve toplanması ile verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Çalışmada nicel ve nitel veriler için iki farklı araştırma modeli kullanılmıştır. Bu yönüyle çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutu korelasyonel bir çalışmadır. Korelasyonel araştırmalarda, iki ya da daha çok değişken arasında var olduğu düşünülen ilişki bu değişkenlere herhangi bir müdahale yapılmaksızın araştırılmaktadır. Korelasyon türü ilişki aramalarda değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte bir değişme varsa, bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılır. Örneğin zekâ ve öğrencilerin başarı düzeyleri arasındaki ilişki, böyle bir yaklaşımla belirlenebilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008; Gay, Mills ve Airasian, 2009; Karasar, 2012).

Bu araştırmada; etkili okul kavramı bağlamında öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan değişkenlerin öğrencilerin akademik başarılarını yordama düzeyleri belirlenmek istendiği için yordayıcı korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır.

Görüşme yapılarak betimsel verilerin toplandığı nitel boyut ise, Ergün (2005)'e göre psikoloji, sosyoloji, antropoloji, eğitim gibi sosyal bilim alanlarında insan ve toplum davranışları incelenmesine dayanmaktadır. İnsana ve insanlara ilişkin davranışları bazen sayılarla açıklamak zordur. Ölçümler bize kaç kişinin nasıl davrandığını gösterir, ama “niçin?” sorusuna cevap veremez. İnsan ve grup davranışlarının “niçin”ini anlamaya yönelik araştırmalarda gereklidir. Brikci (2007)'ye göre nitel çalışmalar, toplumsal yaşamın bazı yönlerini anlamaya yönelik olan

amaçlarıyla ve veri çözümlemesi olarak sayılardan çok sözcükleri kullanan yöntemleriyle karakterize edilen araştırma türüdür.

Okul yöneticilerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkisi olan faktörlerle ilgili görüşlerinin belirlenmesinde ve etkili olan faktörler ile okul yöneticilerinin aldıkları eğitime dönük kararların ilişkilerinin saptanmasında betimsel bir yol izlenmiş olup görüşme sonucunda elde edilen verilere ilişkin çözümlemeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında 4, 5, 6. ve 7. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve okul yöneticileriyle çalışılmıştır. Araştırmaya ilişkin uygulamalar 2013-2014 eğitim-öğretim yılı, bahar döneminde Hatay ilinde bir okulda gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan katılımcı sayıları Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1

Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcı Sayıları

Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Öğrenci	233
Öğretmen	56
Okul yöneticisi	3
Toplam	292

Çizelge 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubu 4, 5, 6 ve 7. sınıfta okuyan 233 öğrenciden, 56 öğretmenden ve 3 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan toplam katılımcı sayısı ise 292’dir.

Çizelge 2’de araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sayıları verilmiştir.

Çizelge 2

Katılımcıların Sınıf Düzeylerine Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Öğrenci Sayısı
4. sınıf	44
5. sınıf	60
6. sınıf	61
7. sınıf	68
Toplam	233

Veriler ve Toplaması

Verilerin toplanması için öncelikle Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan uygulamaların yapılması amacıyla gerekli izinler alınmıştır. İzin belgesi Ek-A'da verilmiştir. Etik Kuruldan uygulama izni alındıktan sonra, araştırma yapılacak okulun genel koordinatöründen de gerekli izin alınmış ve uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçları şunlardır:

1. Etkili Okul Öğrenci Anketi
2. Etkili Okul Öğretmen Anketi
3. Etkili Okul Yönetici Görüşme Formu

PISA uygulamalarından elde edilen verilere göre öğrenci, öğretmen, aile ve ev ortamı özelliklerinin öğrencilerin akademik başarısıyla ilişkili olduğu görülmektedir. PIRLS, PISA, TIMMS sınavlarında kullanılan anketlerden öğrencilerin akademik başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerle ilgili sorular seçilerek iki farklı anket, yöneticilerin görüşleri içinse yönetici görüşme formu oluşturulmuştur. Bu noktada, öğrenci başarısı olarak öğrencilerin yıl sonu başarı notları kullanılmıştır.

Anket sorularının seçiminde bir dil ve üç ölçme değerlendirme uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Anketten elde edilen bilgilerin geçerliğini sağlamak için anket sorularının ilgili boyutları yansıtması, soruların cevaplayıcıyı yönlendirmemesi, soruların doğru seçilmesi açısından alınan uzmanların görüşleri doğrultusunda sorular

yeniden düzenlenerek uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçlarıyla benzer araştırmaların sonuçları arasındaki tutarlılığa ve benzerliğe bakılmış, yapılan benzer araştırmalarda da benzer bulguların elde edildiği görülmüştür. Bu çalışma kapsamında nitel analize ilişkin görüşmeler bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin güvenilirliği ve geçerliğini sağlamak için, elde edilen bilgiler yazıya dökülmüş ve görüşmecilere teyit ettirilmiş, raporda katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Etkili Okul Öğrenci Anketi

Etkili okul öğrenci anketinde araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarına etki edebileceği düşünülen öğrenci, aile ve ev ortamının özelliklerine ilişkin bilgilere ulaşmak amaçlanmıştır. PIRLS, PISA, TIMMS sınavlarında kullanılan anketlerden öğrencilerin akademik başarılarına etki edebileceği düşünülen öğrenci, aile ve ev ortamının özelliklerine ilişkin 14 soru seçilerek etkili okul öğrenci anketi oluşturulmuştur. Anketteki maddeler Ek-B’de verilmiştir. Etkili Okul Öğrenci Anketinin öğrenciler tarafından doldurulması tek oturumda 15 dakika sürmüştür. Araştırmada alan yazında öğrencilerin akademik başarısına etkisi olduğu düşünülen öğrenci, aile ve ev ortamının özelliklerine ilişkin belirlenen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

- **Öğrenci Özellikleri:** Öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen kişisel özellikleriyle ilgili olarak; cinsiyet, sınıf düzeyi, okulöncesi eğitim alma, okula devam, okumaya ayrılan zaman değişkenleri belirlenmiştir.
- **Aile Özellikleri:** Öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen aile özellikleriyle ilgili olarak; annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin çalışma durumu, babanın çalışma durumu, birlikte yaşanan aile bireylerinin sayısı, ailenin aylık ortalama geliri değişkenleri belirlenmiştir.

- **Ev Ortamının Özellikleri:** Öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen ev ortamının özellikleriyle ilgili olarak; evdeki kitap sayısı, bilgisayara, edebi eserlere, internet erişimine, okul çalışmaları için yardımcı kitaplara, kendisine ait çalışma odasına, kendisine ait çalışma masasına ve kendisine ait bir kitaplığa sahip olma durumu değişkenleri belirlenmiştir.

Etkili Okul Öğretmen Anketi

Etkili okul öğretmen anketinde araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarına etki edebileceği düşünülen öğretmen özelliklerine ilişkin bilgilere ulaşmak amaçlanmıştır. PIRLS, PISA, TIMMS sınavlarında kullanılan anketlerden öğrencilerin akademik başarılarına etki edebileceği düşünülen öğretmen özelliklerine ilişkin 10 soru seçilerek etkili okul öğretmen anketi oluşturulmuştur. Anketteki maddeler Ek-C'de verilmiştir. Etkili Okul Öğretmen Anketinin öğretmenler tarafından cevaplandırılması 10 dakika sürmüştür. Araştırmada alan yazında öğrencilerin akademik başarısına etkisi olduğu düşünülen öğretmen özellikleriyle ilgili olarak belirlenen değişkenler aşağıda yer almaktadır.

- **Öğretmen Özellikleri:** Öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olduğu düşünülen öğretmen özellikleriyle ilgili olarak; cinsiyet, yaş, branş, deneyim, eğitim durumu, araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi, derse hazırlık amaçlı öğretim etkinliklerine ayrılan zaman, öğretimle ilgili çalışmalarda derse hazırlanma aşamasında bilgisayar kullanma durumu, öğretimle ilgili çalışmalarda dersi anlatma aşamasında bilgisayar kullanma durumu, öğretimle ilgili çalışmalarda uygulama yapma aşamasında bilgisayar kullanma durumu, okulda bulunan diğer öğretmenlerle bir dersin nasıl işleneceğini tartışmak için bir araya gelme sıklığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için bir araya gelme sıklığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle öğretmenlik deneyimleri hakkında öğrenilenleri paylaşmak için bir araya gelme sıklığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle öğretim hakkında daha fazla bilgi edinmek için bir araya gelme sıklığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle eğitim uygulamalarıyla ilgili yeni fikirler üzerinde birlikte çalışmak için bir araya gelme sıklığı değişkenleri belirlenmiştir.

Etkili Okul Yönetici Görüşme Formu

Etkili okul yönetici görüşme formu ile öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olduğu düşünülen faktörlerle ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini almak amaçlanmıştır. Etkili okul yönetici görüşme formunun hazırlanması için alan yazın taranmış ve araştırma sorularının yanıtının belirlenmesini sağlayacak görüşme soruları yazılmıştır. Görüşme soruları yazılırken soruların açık, anlaşılır, amaca uygun olmasına ve görüşmeciyi yönlendirici anlatımlar içermemesine dikkat edilmiştir. Görüşme formundaki maddeler Ek-D’de verilmiştir. Etkili Okul Yönetici Görüşme Formunun cevaplandırılmasına yönelik her bir yöneticiyle yapılan görüşme 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmadan elde edilen verilerin yorumlanmasında ve istatistiksel çözümlenmelerin yapılmasında EXCEL 2010 ve SPSS 18.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde yanıt aranan birinci soruyla ilgili olarak, hiyerarşik çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Akademik başarıyla ilgili oldukları düşünülen değişkenlerin akademik başarıyı ne derecede yordadığını belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmanın yordanan (bağımlı) değişkeni; “öğrencilerin yıl sonu başarı notları”dır.

Regresyon analizinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerin en az eşit aralık ölçeğinde ölçülen sürekli değişkenler olmaları ve normal dağılım göstermeleri gerekmektedir. Ancak bazı araştırmalarda istisna olarak sınıflama ölçeğine giren bağımsız değişkenlerin de bağımlı değişken üzerindeki etkileri incelenmek istenebilir. Analizde sınıflamalı değişken, düzeylerinden biri dışta bırakılarak düzey sayısının bir eksiği (G-1) kadar üretilen ve “dummy” değişken olarak isimlendirilen yeni yapay değişken oluşturulur. Bu yeni değişkenlerden birinin bağımlı değişken üzerinde manidar bir etkiye sahip olması, ilgili bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde manidar bir etkiye sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2012; Green ve Salkind 2008).

Araştırmada yer alan süreksiz değişkenler regresyon analizine yapay değişken olarak kodlanarak alınırken, sürekli değişkenler ise orijinal değerleriyle analize dâhil edilmiştir. Öğrenci anketinde yapay değişken olarak kodlanan süreksiz değişkenler aşağıda verilmiştir.

- a. Cinsiyet değişkeninde “erkekler” kategorisi yapay (dummy) değişken olarak kabul edilmiştir.
- b. Sınıf düzeyi değişkeni dört kategoride ele alınmıştır. “4. sınıf” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- c. Okulöncesi eğitim alma durumu değişkeni öğrenciler tarafından “evet” ya da “hayır” şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıtlardan “hayır” kategorisi, yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- d. Annenin ve babanın eğitim düzeyi değişkenleri beş kategoride ele alınmıştır. “Okuryazar değil” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- e. Annenin çalışma durumu değişkeni beş kategoride ele alınmıştır. Annelerde “iş buldukça çalışıyor” çalışma kategorisinde kimse olmadığı için bu kategori analize dâhil edilmemiştir. “İşsiz” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- f. Babanın çalışma durumu değişkeni beş kategoride ele alınmıştır. “İşsiz” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- g. Ailenin aylık gelir ortalaması değişkeni altı kategoride ele alınmıştır. “1000 TL ve altı” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- h. Öğrencilerin evlerinde sahip oldukları olanaklar değişkeni öğrenciler tarafından “var” ya da “yok” şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıtlardan “yok” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- i. Öğrencilerin sahip oldukları kitap sayısı değişkeni altı kategoride ele alınmıştır. “1-10 kitap arası” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- j. Öğrencilerin yapmış oldukları devamsızlık sayısı değişkeni dört kategoride ele alınmıştır. “4 günden fazla” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.

- k. Okumaya ayrılan zaman değişkeni dört kategoride ele alınmıştır. “2 saatten fazla” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.

Öğretmen anketinde yapay değişken olarak kodlanan süreksiz değişkenler aşağıda verilmiştir.

- a. Cinsiyet değişkeninde “erkekler” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- b. Yaş değişkeni beş kategoride ele alınmıştır. “56 yaş ve üstü” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- c. Branş değişkeni sekiz kategoride ele alınmıştır. “Kültür-sanat” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- d. Deneyim değişkeni beş kategoride ele alınmıştır. “21 yıl ve üstü” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- e. Eğitim durumu değişkeni üç kategoride ele alınmıştır. “Doktora” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- f. Araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi değişkeni iki kategoride ele alınmıştır. “1 yıl” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- g. Derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman değişkeni beş kategoride ele alınmıştır. “1 saat ve altı” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- h. Derse hazırlanma aşamasında bilgisayar kullanma değişkeni “evet” veya “hayır” şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıtlardan “hayır” kategorisi, yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- i. Dersi anlatma aşamasında bilgisayar kullanma değişkeni “evet” ya da “hayır” şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıtlardan “hayır” kategorisi, yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- j. Uygulama yapma aşamasında bilgisayar kullanma değişkeni “evet” ya da “hayır” şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıtlardan “hayır” kategorisi, yapay değişken olarak kabul edilmiştir.

- k. Bir dersin nasıl işleneceğini tartışmak için öğretmenlerin bir araya gelme sıklığı değişkeni dört kategoride ele alınmıştır. “İki Haftada Bir” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.
- l. Ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak, öğretmenlik deneyimlerimiz hakkında öğrendiklerimizi paylaşmak, öğretim hakkında daha fazla bilgi edinmek, eğitim uygulamalarıyla ilgili yeni fikirler üzerinde birlikte çalışmak için öğretmenlerin bir araya gelme sıklığı değişkeni dört kategoride ele alınmıştır. “İki Haftada Bir” kategorisi yapay değişken olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevaplandırılmak üzere ele alınan sorular doğrultusunda, öncelikle varsayımların test edilmesi gerekmektedir. Bağımlı değişkenle ilişkili olan iki ya da daha çok bağımsız değişkene dayalı olarak bağımlı değişkenin tahmin edilmesine yönelik bir analiz türü olan çoklu regresyon analizinin (Tabachnick ve Fidell, 2001) varsayımları aşağıda verilmiştir (Kalaycı, 2010).

- a. Verilerin en az aralık ölçeğinde ve sürekli değişken olması
- b. Değişkenlerin çok değişkenli normal dağılım göstermesi
- c. Yordayıcı değişkenler ve yordanan değişken arasında doğrusal bir ilişki olması
- d. Açıklayıcı değişkenlerin hatasız ölçülmüş olması ve aralarında çoklu doğrusal bağlantının (multicollinearity) bulunmaması
- e. Veri setinde gözlemler arasında ardışık bağımlılığın (otokorelasyon) bulunmaması
- f. Hata terimleri ortalamasının sıfır olması

Çok değişkenli analizlerin yapılabilmesi için kayıp ve uç değerler incelenmiştir. Veri seti öncelikle kayıp verilerin dağılımının rastlantısal olup olmadığı incelenmiş ve bu değerlerin rastlantısal olarak dağıldıkları görülmüştür ($p < .05$). Bu nedenle herhangi bir atama yapılmamıştır. Veri setindeki uç değerler için ise önce standart z değerleri incelenmiş ve elde edilen z değerlerinden 2 tanesi (-3) - (+3) aralığında olmadığı için veri setinden çıkarılmıştır. Değişkenlerin Mahalonobis uzaklıkları 0.01 düzeyinde χ^2 tablo değeriyle karşılaştırılmıştır. Bunlardan 1 verinin Mahalonobis uzaklığı, kritik değerden büyük olduğu için uç değer olarak tanımlanmış ve bu değer veri setinden çıkarılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, araştırma verileri dört grup altında toplanmıştır. Oluşturulan bu gruplar aşağıdaki gibidir.

- a. Kişisel faktörler
- b. Aileye ilişkin faktörler
- c. Evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörler
- d. Öğretmenlere ilişkin faktörler

Varsayımlar ele alındığında, yordayıcı değişkenlerle öğrencilerin akademik başarı not ortalamaları arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığı ve ortalamaların normal dağılım gösterip göstermediği öncelikli test edilmiştir. Büyüköztürk (2012)'e göre doğrusallık ve normallik varsayımları, standartlaştırılmış tahmini değerler ile standartlaştırılmış hata (sapma) değerleri arasındaki grafiklerle incelenir. Elde edilen doğrusallık dağılımı grafiğinden, değişkenler arasında doğrusal ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Normallik dağılımı grafiğine göre ise, standardize edilmiş yordanan değerler için oluşturulan histogram ve normal dağılım eğrilerinin normale yakın bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Dolayısıyla belirlenen yordayıcı değişkenler normallik ve doğrusallık varsayımlarını sağlamaktadır.

Çoklu doğrusal regresyon analizinin varsayımlarından olan çoklu doğrusallık, bağımsız değişkenler arasında yüksek korelasyon ($r \geq 0.90$) olmamasını gerektirir (Stevens, 2002; Tabachnick ve Fidell, 2001). Bu incelemenin yapılabilmesi için bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Öğrenci anketinden elde edilen yordayıcı değişkenler için hesaplanan korelasyon katsayıları Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3

Yordayıcı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
01. Cinsiyet	-	.005	.091	-.077	-.080	-.023	-.005	-.179**	-.073	-.040
02. Sınıf		-	-.097	.055	.043	.053	-.029	.005	.080	-.072
03. Okulöncesi			-	.008	-.178**	-.029	.181**	-.060	-.135*	.116
04. AEğitdüzeyi				-	.760**	.339**	-.198**	-.152**	.433**	-.261**
05. BEğitdüzeyi					-	.263**	-.198**	-.086	.402**	-.304**
06. Aışdurumu						-	-.037	-.071	.225**	-.160*
07. Bışdurumu							-	.086	-.136**	-.007
08. AilebireySayısı								-	-.032	-.060
09. Gelir									-	-.408**
10. EvdekiO1										-
11. EvdekiO2										
12. EvdekiO3										
13. EvdekiO4										
14.EvdekiO5										
15. EvdekiO6										
16. EvdekiO7										
17. KitapSayısı										
8. Devamsızlık										
9. OkumayaAZaman										

(devam ediyor)

Çizelge 3 (devam)

Yordayıcı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	11	12	13	14	15	16	17	18	19
01. Cinsiyet	.053	-.040	-.023	-.061	-.062	-.017	-.079	.001	-.152*
02. Sınıf	-.259**	-.122	.031	.033	-.107	-.058	.185**	-.165*	-.131*
03. Okulöncesi	.087	-.047	-.027	.036	-.007	.025	-.146*	-.033	.018
04. AEğitdüzeyi	-.173**	-.121	-.085	-.138*	-.043	-.174**	.402*	.046	.066
05. BEğitdüzeyi	-.090	-.107	-.045	-.086	.030	-.216**	.335*	.113	.025
06. Aİşdurumu	-.048	.015	.089	.008	.078	-.140*	.109	-.078	.002
07. Bİşdurumu	.087	-.079	-.025	.077	-.007	.087	-.072	.079	.012
08. AilebireySayısı	-.024	.051	.045	.141*	.136	.021	-.009	-.144*	.034
09. Gelir	-.063	-.034	.042	-.076	.024	-.260**	.275**	-.008	.023
10. EvdekiO1	-.072	.144*	-.015	.072	-.015	.447**	-.165*	.032	.027
11. EvdekiO2	-	.077	-.041	-.012	-.022	.060	-.317**	.125	-.067
12. EvdekiO3		-	-.015	.072	.392**	.130*	-.120	-.048	.120
13. EvdekiO4			-	.172**	-.009	-.017	.046	-.073	-.037
14. EvdekiO5				-	.004	.167*	-.024	-.013	.063
15. EvdekiO6					-	-.016	-.072	-.043	.103
16. EvdekiO7						-	-.079	.010	-.042
17. KitapSayısı							-	-.022	.147*
18. Devamsızlık								-	-.045
19. OkumayaAZaman									-

** p<.01 , * p<.05

Çizelge 3 incelendiğinde, bağımsız değişkenler arasında 0.90 üzerinde ilişki olmadığından, çoklu doğrusal bağlantı sorununun bulunmadığı görülmektedir. Çoklu doğrusal bağlantı için Varyans Büyütme Faktörü (VIF), Tolerance ve Durum İndeks (CI) değerleri de incelenmiştir. Büyüköztürk (2012)'ye göre;

- tolerans değerinin 0.20'den daha düşük çıkması,
- varyans büyütme faktörü (VIF) değerinin, 10'dan yüksek çıkması,
- durum indeks (CI) değerinin, 30'dan yüksek çıkması

bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantının olduğunu göstermektedir. Yordayıcı değişkenler arasında çoklu doğrusallık varsayımı test edildiğinde; tolerans değeri 0.36 ile 0.91 arasında, varyans büyütme faktörü (VIF) değerleri 1.09 ile 3.19 arasında bulunurken, en yüksek durum indeks (CI) değeri ise 24.54 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla, çoklu doğrusallık varsayımının karşılandığı görülmüştür.

Gözlenen değerler arasında ardışık bağımlılık (otokorelasyon) olup olmadığını test edilmesi için Durbin-Watson değeri incelenmiştir. Kalaycı (2010)'a göre, Durbin-Watson katsayısı 0 ile 4 arasında olup 0'a yakın değerler aşırı pozitif korelasyonu, 4'e yakın değerler aşırı negatif korelasyonu, 2'ye yakın değerler ise otokorelasyonun olmadığını gösterir. Bu nedenle, Durbin-Watson değerinin 1.5 ile 2.5 arasında olması istenir. Gözlenen değerler arasında ardışık bağımlılık (otokorelasyon) olup olmadığını test edilmesi için incelenen Durbin-Watson değeri 1.95 olması dolayısıyla bu değer varsayımın karşılanması için gerekli sınırlar içerisinde (1.5-2.5) olduğu görülmüştür. Bulunan bu değer, pozitif otokorelasyona işaret ettiğinden regresyon katsayılarının (B_i) standart hatalarının küçük olduğu belirtilebilir.

Öğretmenlere ilişkin faktörler grubundaki yordayıcı değişkenlerle (cinsiyet, yaş, branş, deneyim, eğitim durumu, araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi, derse hazırlık amaçlı öğretim etkinliklerine ayrılan zaman, öğretimle ilgili çalışmaların hangi aşamasında bilgisayar kullanıldığı, belirlenen amaçlar için okulda bulunan diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığı) öğrencilerin akademik başarı not ortalamaları arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığı ve akademik başarı not ortalamalarının normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Öğretmenlere ilişkin faktörler grubundan da elde edilen doğrusallık dağılımı grafiği, değişkenler arasında doğrusal ve pozitif yönde bir ilişkiyi tanımlamaktadır. Öğretmenlere ilişkin faktörler grubundan elde

edilen normallik dağılımı grafiğine göre, standardize edilmiş yordanan değerler için oluşturulan histogram ve normal dağılım eğrilerinin normale yakın bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Öğretmenlere ilişkin faktörler olarak belirlenen değişkenler de normallik ve doğrusallık varsayımlarını sağlamaktadır.

Çoklu doğrusallık varsayımı için öğretmenlere ilişkin faktörler grubundaki bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Öğretmenlere ilişkin faktörler için hesaplanan korelasyon katsayıları Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4

Öğretmenlere İlişkin Faktörler İçin Hesaplanan Korelasyon Katsayıları

	01	02	03	04	05	06	07	08	09
01. Cinsiyet	-	.234	-.227	.237	.060	-.089	.078	.003	.304*
02. Yaş		-	-.007	.885**	-.054	.188	-.057	.217	-.047
03. Branş			-	.058	-.241	.160	-.415**	-.139	-.322*
04. Deneyim				-	-.048	.163	-.070	.201	-.035
05. Eğitimidurumu					-	-.161	.088	.111	-.047
06. Buokuldakideneyim						-	-.225	-.070	-.279*
07. Dersehazırlık							-	-.198	-.088
08. BilgKullanımı1								-	.434**
09. BilgKullanımı2									-
10. BilgKullanımı3									-
11. BGelme1									-
12. BGelme2									-
13. BGelme3									-
14. BGelme4									-
15. BGelme5									-

(devam ediyor)

Çizelge 4 (devam)

	10	11	12	13	14	15
Öğretmenlere İlişkin Faktörler İçin Hesaplanan Korelasyon Katsayıları						
01. Cinsiyet	.324*	-.292*	.224	-.349**	-.197	-.355**
02. Yaş	.290*	.192	-.127	-.023	.126	.007
03. Branş	-.289*	.366*	-.387**	.365*	.140	.355**
04. Deneyim	.287	.155	-.146	.009	.125	.056
05. Eğitimdurumu	.204	-.082	.154	-.162	-.099	-.231
06. Buokuldakideneyim	-.145	-.017	-.252	-.057	-.221	.121
07. Derse hazırlık	-.198	-.029	.545**	-.069	-.032	-.135
08. BilgKullanımı1	.615*	-.170	-.269*	-.318*	-.186	-.285*
09. BilgKullanımı2	.531*	-.349*	-.093	-.425*	-.399**	-.530**
10. BilgKullanımı3	-	-.170	-.188	-.318*	-.149	-.355**
11. BGelme1	-	-	-.067	.731*	.646**	.666**
12. BGelme2	-	-	-	-.097	.072	-.004
13. BGelme3	-	-	-	-	.679**	.789**
14. BGelme4	-	-	-	-	-	.751**
15. BGelme5	-	-	-	-	-	-

** p<.01 , * p<.05

Çizelge 4 incelendiğinde, bağımsız değişkenler arasında 0.90 üzerinde ilişki olmadığından, çoklu doğrusal bağlantı probleminin bulunmadığı belirtilebilir. Çoklu doğrusallık varsayımı için Varyans VIF, Tolerance ve CI değerleri de incelenmiştir. Tolerans değerleri 0.21 ile 0.72 arasında olup, varyans büyütme faktörü (VIF) değerleri 1.38 ile 5.66 arasında bulunurken, en yüksek durum indeks (CI) değeri ise 27.19 olarak bulunmuştur. Bu durumda yordayıcı değişkenler arasında çoklu doğrusallık varsayımının karşılandığı görülmektedir. Bu modeldeki Durbin-Watson değeri 1.88 olarak bulunmuş ve bu değer de varsayımın karşılanması için gerekli sınırlar içerisinde (1.5 - 2.5) olduğu görülmüştür.

Hata terimlerinin ortalamasının sıfır olması varsayımını test etmek için tahmini ortalama değerleri kaydedilmiştir. Gerçek ortalama değerlerinden gözlenen ortalama değerleri çıkarılarak hata terimleri elde edilmiştir. Bu durumda hata terimlerinin ortalaması, “0.0081” bulunmuştur. Bu değer sıfıra çok yakın bir değer olması hata terimlerinin ortalamasının sıfır olması varsayımının karşılandığını göstermektedir.

Çoklu doğrusal regresyon analizi için gerekli varsayımlar test edildikten sonra analize geçilmiştir. Araştırmada yer alan süreksiz değişkenler regresyon analizine yapay değişken olarak kodlanarak dâhil edilirken sürekli değişkenler orijinal değerleri ile analize alınmıştır. Değişkenlerin regresyon eşitliğine alınabilmesi için $\alpha=0.05$ düzeyi esas alınmıştır.

Bu araştırmada regresyon analizi yöntemlerinden biri olan hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır. Hiyerarşik regresyon analizinde, regresyon eşitliğine girilecek değişkenlerin sırasını belirleme işi araştırmacıya bırakılır. Değişkenlerin giriş sırası ve bloklar araştırmacı tarafından mantıksal ya da kuramsal görüşlere dayanarak belirlenir. Analiz sırasında oluşturulan bloklar, tek bir değişkeni içerebileceği gibi ortak özellikleri olan değişkenler bir blokta da yer alabilir. Her bir blokta eşitliğe girilen bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordamaya katkısı değerlendirilmektedir. Birinci blokta genellikle kişisel faktörler yer almaktadır. Bu analiz yönteminde 1. blok kontrol edildikten sonra yani o bloktaki değişkenler açısından bireyler eşitlendikten sonra 2. bloğun bağımlı değişkende açıkladığı varyans miktarı incelenmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2001).

Regresyon analizinde hiyerarşik yapıyı oluşturan bloklar oluşturulurken; ilgili kuramsal çerçeve dikkate alınarak, yordama güçlerinin daha yüksek olabileceği

düşünülen değişkenler daha üst bloklara yerleştirilmiştir. Bu yüzden; öğrenci anketinden elde edilen kişisel faktörler, diğer değişkenlere olan etkisinin kontrol edilmesi amacıyla birinci blokta eşitliğe girilmiştir. Aileye ilişkin özelliklerin evde sahip olunan olanaklar değişkenini etkileyebileceği düşünüldüğü için bu etkiyi kontrol etmek amacıyla ikinci blokta eşitliğe alınmıştır. Üçüncü ve son blokta ise evde sahip olunan olanaklar değişkeni eşitliğe girilmiştir.

Araştırmada öğretmen anketinden elde edilen kişisel faktörlerden; yaş, cinsiyet, branş, eğitim durumu, deneyim, araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenleri diğer değişkenlere olan etkisinin kontrol edilmesi amacıyla birinci blokta eşitliğe girilmiştir. İkinci ve son blokta ise; öğretim etkinliklerine ilişkin faktörler (ders hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman, öğretimle ilgili çalışmaların hangi aşamasında bilgisayar kullanıldığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle belirlenen amaçlar için ne sıklıkta bir araya gelindiği) eşitliğe girilmiştir. Regresyon analizlerinde kullanılan semboller aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 5

Regresyon Analizlerinde Kullanılan Semboller

Semboller	Adları
B	Regresyon katsayısı
R	Çoklu korelasyon katsayısı
SH_B	Standart hata
ΔR²	Determinasyon katsayısı
ΔF	Toplam F değerleri
β	Standardize edilmiş regresyon katsayısı
β²	Bağımsız değişkenin, diğer bağımsız değişkenlerle birlikte açıklamadığı (tek başına açıkladığı) varyans miktarı
t	Regresyon katsayısının manidarlık testiyle ilgili test istatistiği
p	Test istatistiğinin manidarlık düzeyi
İkili r	İki değişken arasındaki ilişki
Kısmi r	Bir ya da daha çok değişkenin kontrol edilmesiyle hesaplanan iki değişken arasındaki ilişki

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı ve alt amaçları çerçevesinde elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Bu çalışmada, etkili okul kavramı bağlamında öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olduğu düşünülen öğrenci, öğretmen, aile özelliklerine ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörlerden öğrencilerin akademik başarılarını yordayan faktörlerin neler olduğuna bakılmış ve bu faktörlerin okulda alınan eğitime dönük kararlarla ilişkisi belirlenmiştir.

Araştırmanın yordanan değişkeni, öğrencilerin akademik başarı not ortalamaları, yordayıcı değişkenler ise uygulanan anketlerde yer alan değişkenlerdir. Bu doğrultuda, araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevaplandırılmak üzere ele alınan her soru okuyucuya kolaylık olması için yeniden yazılmış devamında bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Akademik Başarısını Yordayan Kişisel, Aileye ve Evde Sahip Olunan Olanaklara İlişkin Faktörler

Araştırma birinci amacı çerçevesinde, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarını kişisel, aileye ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörlerden hangilerinin yordadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Bu sorulara yanıt bulmak için hiyerarşik çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Hiyerarşik yapıyı oluştururken blokların sıralamasında, birinci bloğu kişisel faktörler; ikincisini, aileye ilişkin faktörler; üçüncüsünü de evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörler oluşturmuştur. Analizde üç blokta yer alan değişkenlerin akademik başarıyı ne derece yordadıkları aşamalı olarak incelenmiş sonuçlar Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6

Yordayıcı Değişkenlere İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişken	B	SH _B	R	R ²	ΔR ²	F	β	t	p	İkili r	Kısmi r
1	Sabit	89.849	1.073	.243	.059	.059	14.309		83.751	.000		
	Okuloncesi_d	4.247	1.123					.243	3.783	.000	.243	.243
2	Sabit	87.994	1.067	.410	.168	.109	29.774		82.499	.000		
	Okuloncesi_d	3.950	1.059					.226	3.728	.000	.243	.240
	AEğitdüzeyi_d4	3.374	.618					.331	5.457	.000	.342	.341
3	Sabit	88.771	1.076	.450	.203	.035	9.806		82.535	.000		
	Okuloncesi_d	3.860	1.040					.221	3.713	.000	.243	.240
	AEğitdüzeyi_d4	2.679	.646					.263	4.147	.000	.342	.266
	AEğitdüzeyi_d2	-3.954	1.263					-.198	-3.131	.002	-.298	-.204
4	Sabit	86.504	1.171	.510	.260	.057	17.549		73.886	.000		
	Okuloncesi_d	3.410	1.009					.195	3.378	.001	.243	.220
	AEğitdüzeyi_d4	2.391	.627					.234	3.810	.000	.342	.246
	AEğitdüzeyi_d2	-3.078	1.237					-.154	-2.489	.014	-.298	-.165
	EvdekiO2_d2	3.340	.797					.249	4.189	.000	.348	.269
5	Sabit	87.202	1.207	.525	.275	.015	4.542		72.247	.000		
	Okuloncesi_d	3.322	1.002					.190	3.314	.001	.243	.216
	AEğitdüzeyi_d4	2.183	.630					.214	3.465	.001	.342	.226
	AEğitdüzeyi_d2	-3.501	1.243					-.176	-2.817	.005	-.298	-.185
	EvdekiO2_d2	2.967	.810					.221	3.362	.000	.348	.238
	Kitapsayısı_d1	-2.805	1.316					-.127	-2.131	.034	-.207	-.141

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, kişisel faktörlerin etkilerini kontrol etmek amacı ile bu değişkenler eşitliğe birinci sırada dâhil edilmiştir. Aileye ilişkin faktörlerin evde sahip olunan olanakları etkilediği düşünüldüğünden, bu etkiyi kontrol etmek amacıyla, aile özelliklerine ilişkin değişkenler eşitliğe ikinci sırada, evde sahip olunan olanaklar ise üçüncü sırada alınmıştır.

Öğrencilerin akademik başarısının yordanmasına ilişkin analiz sonuçlarından; ilk blokta eşitliğe girilen okulöncesi eğitimin, öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($t=3.783$, $p<.01$). Öğrencilerin akademik başarı not ortalamasına ilişkin toplam varyansın yaklaşık %6’sının okulöncesi eğitimle açıklandığı ifade edilebilir. Elde edilen bulgulara bakıldığında; okulöncesi eğitim alan öğrencilerin diğerlerine göre daha yüksek akademik başarı not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Kişisel faktörlere ilişkin değişkenlerden regresyon modeline girmeyen değişkenler şunlardır:

- Cinsiyet
- Sınıf düzeyi
- Devamsızlık
- Kitap okumaya ayrılan zaman

İkinci blokta kişisel faktörlere ek olarak aileye ilişkin faktörler eşitliğe alındığında, annenin yükseköğrenim mezunu olma (AEğitdüzeyi_d4) değişkeninin getirdiği ek katkı %10.9’dur. Bu blokta eşitliğe girilen annenin yükseköğrenim mezunu olma (AEğitdüzeyi_d4) değişkeninin, öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($t=5.457$, $p<.01$). Bu değişkeni %3.5’lik katkı ile annenin ortaokul mezunu olma (AEğitdüzeyi_d2) değişkeni izlemektedir ($t= -3.131$, $p<.01$). Bu değişkenler birlikte akademik başarıya ilişkin açıklanan varyansı %20.3’e yükseltmiştir. Regresyon analizi sonucunda, annelerin eğitim durumlarının öğrencilerin akademik başarısını yordayan önemli bir değişken olduğu belirlenmiştir. Annesi yükseköğrenim mezunu olan ve annesi ortaokul mezunu olmayan öğrencilerin diğerlerine göre daha yüksek akademik başarı not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Aileye ilişkin faktörlerden regresyon modeline girmeyen değişkenler şunlardır:

- Babanın eğitim düzeyi
- Annenin iş durumu
- Babanın iş durumu
- Ailenin aylık geliri
- Ailedeki birey sayısı

Üçüncü blokta evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörler eşitliğe alındığında, evde edebi eserlerin olması (EvdekiO2_d2) getirdiği ek katkı %5.7'dir. Bu blokta eşitliğe girilen evde edebi eserlerin olması (EvdekiO2_d2) değişkeninin, öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($t=4.189$, $p<.01$). Bu değişkeni %1.5'lik katkı ile evdeki kitap sayısı (kitapsayısı_d1) değişkeni izlemektedir ($t= -2.131$, $p<.05$). Bu değişkenler birlikte akademik başarıya ilişkin açıklanan varyansı %27.5'e yükseltmiştir. Regresyon analizi sonucunda öğrencilerin evlerindeki edebi eserlerin ve kitap sayısının öğrencilerin akademik başarılarını yordayan önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir.

Evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörlerden regresyon modeline girmeyen değişkenler şunlardır:

- İnternet erişimi
- Okul çalışmaları için yardımcı kitaplar
- Çalışma odası
- Çalışma masası
- Bilgisayar
- Kitaplık

Yordayıcı (bağımsız) değişkenlerle yordanan (bağımlı) değişken arasındaki ikili korelasyonlar incelendiğinde,

- Okulöncesi eğitim alma ile akademik başarı not ortalamaları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r= 0.243$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= 0.216$ olarak hesaplandığı,

- Öğrencinin annesinin yükseköğrenim mezunu olması (AEğitdüzeyi_d4) ile akademik başarı not ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r= 0.342$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= 0.226$ olarak hesaplandığı,
- Öğrencinin annesinin ortaokul mezunu olması (AEğitdüzeyi_d2) ile akademik başarı not ortalamaları arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r= -0.298$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= -0.185$ olarak hesaplandığı,
- Öğrencinin evinde edebi eserlerin olması (EvdekiO2_d2) ile akademik başarı not ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r= 0.348$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= 0.238$ olarak hesaplandığı,
- Öğrencinin evindeki kitap sayısı (kitapsayısı_d1) ile akademik başarı not ortalamaları arasında negatif yönde orta düzeyde ($r= -0.207$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= -0.141$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Sonuç olarak, regresyon analizi ile okulöncesi eğitimi alma, annenin eğitim durumu, evde edebi eserlerin olması ve kitap sayısı değişkenlerin birlikte akademik başarıdaki toplam varyansın %27.5'ini önemli bir biçimde açıkladığı ortaya çıkmaktadır. Çizelge 6'daki standardize edilmiş regresyon katsayıları (β) incelendiğinde ise bağımsız değişkenlerin yordama güçlerine ilişkin bilgiler de gözlenmektedir. İlgili değişkenlerin standardize edilmiş regresyon katsayıları incelendiğinde “evde edebi eserlerin olması” en önemli yordayıcı ($\beta=.22$) ve akademik başarıyı en çok açıklayan değişken olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar; okulöncesi eğitimi almanın, annenin eğitim durumunun, evde edebi eserlerin olmasının ve kitap sayısının akademik başarıda önemli faktörler olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin akademik başarı not ortalamaları yordayan değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, okulöncesi eğitim alma durumu akademik başarı notunun artmasını sağlamaktadır. Bu bulgu, Diaconu (2004)'ün PIRLS 2001 verilerini kullanarak yaptığı araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. 4. sınıf öğrencilerinin katılımıyla yapılan araştırmada,

çocuğun okulöncesi eğitim süresinin 4. sınıftaki başarıya etkisinin manidar olduğunu belirtilmiştir. Aslanoğlu (2007)'nin PIRLS 2001 çalışmasında kullanılan öğrenci, veli, okul, öğretmen anketlerinden yararlanarak Türkiye'deki 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileriyle ilişkili olduğu düşünülen faktörlerin modellemesini yaptığı araştırmada da, öğrenci özelliklerinden okulöncesi eğitimi alma durumunun akademik başarıyı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda Gürsakal (2012)'nin yaptığı araştırmada, okula başlama yaşı ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olduğu, yani okula başlama yaşı arttıkça başarının düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. PISA 2009 uygulamasının sonuçlarına göre, Türkiye'deki öğrencilerin %72'si hiç okulöncesi eğitim almadığını raporda belirtilirken %20'sinin bir yıl ya da daha az, %8'inin ise bir yıldan fazla okulöncesi eğitim aldığını belirtmiştir. Bir yıl ya da daha az okulöncesi eğitim alanların ortalama notu, hiç okulöncesi eğitim almayanlara göre ortalama 42 puan daha yüksek olduğu raporda ifade edilmiştir. Raporda, okulöncesi eğitimin istenen etkiyi yaratabilmesi için kalitenin önemi vurgulanmıştır (MEB, 2010). Kerem ve Cömert (2005)'in 49 ilde 1760 okulöncesi öğretmen ile yaptıkları araştırmada da, okulöncesi eğitimde en önemli ögenin fiziksel ortam olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen okulöncesi eğitimi alma durumunun akademik başarıyı yordadığı bulgusu, okulöncesi eğitim kurumlarında sunulan eğitim ortamıyla ve öğrencileri ilkokula hazırlayan bu programların etkili bir şekilde uygulandığı ile açıklanabilir. Çocuklara sunulan ortamın planlı, sistemli, çocukların yaş ve gelişim özelliklerini destekleyici nitelikte olması çocukların sosyal ve psikolojik gelişimlerini desteklemiş, dolayısıyla da akademik gelişimlerine katkı getirmiş olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca okulöncesi eğitimle hem öğrencilerin hem de velilerin okul yaşantısına uyum sürecini daha erken tamamlaması da akademik başarıyı olumlu yönde etkilemiş olabilir. Elde edilen bu bulgu ile Kutlu, Doğan ve Karakaya (2010)'un belirttikleri gibi öğretim sürecinde, öğrencinin yalnızca bilişsel alandaki gelişiminin değil, sosyal ve iletişim becerilerinin, arkadaş ilişkilerinin de dikkate alınması gerektiği ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda, çocukların okulöncesi eğitim almalarının önünün açılması gerektiği görülmektedir (MEB, 2013).

Araştırmada cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu alan yazınla paralellik göstermektedir. Wang ve Newlin (2002) yaptıkları çalışma buna örnek olarak gösterilebilir. Çalışmada öğrencilerin yaş ve cinsiyet demografik özelliklerinin final sınavlarından aldıkları

notlarla ilişki göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Keskin ve Sezgin (2009)'un akademik başarıyı etkileyen etkenlerin belirlendiği çalışmalarında benzer biçimde akademik başarı ve cinsiyet arasında bir ilişki saptanmamıştır. Oladejo, Ige, Fagunwa ve Arewa (2010)'un araştırmalarında da benzer olarak akademik başarıda cinsiyetin manidar bir etki yaratmadığı belirtilmiştir.

Kitap okumaya ayrılan zaman değişkeninin, öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, yapılan çalışmalarla örtüşmemektedir. Denton ve West (2002)'nin çalışması buna örnek olarak verilebilir. Bu çalışmada, okumaya ayrılan zamanın öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2001 yılında yapılan ve okuduğunu anlama becerisini ölçen PIRLS raporunda (2003); Türk öğrencilerin aile ortamlarında okuma etkinliklerine yeterince zaman ayırmadıkları, sınıfta çocuk kitaplarına, gazetelere ve dergilere dayalı etkinliklerin fazla yapılmadığı, okuma etkinliklerinin değerlendirilmesinde daha çok testlerden yararlandığı belirtilmektedir. Raporla, bu konuda gerekli önlemlerin alınmasının önemi üzerinde durulmaktadır. Krashen, Lee ve McQuillan (2010)'un yaptıkları araştırmada da çok okuyan öğrencilerin okumayanlara oranla daha başarılı oldukları bulgusu elde edilmiştir. PISA 2009 uygulamasından, okumaya ayrılan sürenin artırılmasının gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır (MEB, 2010). Ayrıca Anıl ve Özer (2011)'in PISA 2006 verilerine dayalı olarak öğrencilerin fen ve matematik başarılarını etkileyen faktörlerin belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada da okumaya yeterli zaman ayrılması gerektiği sonucuna ulaşılmış ve bu konuda ailelerin teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Türk eğitim sisteminde de okumanın önemi üzerinde durulmaktadır. Ancak araştırma yapılan okuldaki okumanın etkisini arttırmak için okulun ve ailelerin önlem alması gerekir. Buna göre aileler;

- Küçük yaşlarda, çocuğa özel zaman ayırarak, onun ilgi düzeyi ve yaşına uygun öykü, masal kitaplarını okuma,
- Evde hem aile fertlerinin hem de çocukların ulaşabileceği bir yere farklı türde kitapları içeren bir kitap köşesi oluşturma,
- Kitapları çocukların ilgi alanlarına göre ve çocukla birlikte seçme,
- Çocuklarının çevre kütüphanelerini ve okul kütüphanesini aktif kullanmaları için yönlendirme,

- Ödül olarak kitap alma,
- Yaşına uygun bir dergiye abone olması ya da düzenli bir şekilde takip etmesi için yol gösterme gibi görevlerin sorumluluğunu üstlenmelidir (MEB, 2007).

Okumanın etkisini arttırma konusunda önemli sorumluluğu bulunan okullar;

- Sınıf öğretmenleri okul kütüphanesinde ya da sınıf içinde serbest okuma saatleri düzenleyerek çocukların kendi seçtiği kaynakları okumaları için ortam hazırlayabilirler.
- Okulda kitap okumanın önemini anlatan bir duvar gazetesi oluşturup öğrencilerin okudukları kitaplarla ilgili yazıları bu gazetede paylaşabilirler.
- Ailelere etkili kitap okuma yolları ile ilgili bilgilendirme toplantıları düzenleyebilirler.
- Çevre kütüphanelere geziler düzenleyebilirler (MEB, 2007).

Okula devam değişkeninin de öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, okula devam etmenin gerekli olmadığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Çünkü, okula devam durumu birçok durumu etkilemektedir. Örneğin; Carruthers (1993)'ün araştırmasında, yüksekokula devam oranlarının, okul etkinliklerine katılımın artması, akademik başarının artması ve mezuniyet oranlarının artmasıyla ilgili olduğunu belirtmiştir. Bu konuda Altunkurt (2008)'in yaptığı araştırma da öğrencilerin akademik performansları ile özürsüz devamsızlıkları arasında ters yönde bir ilişki bulunmuş olup özürlü olarak devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık yaptıkları zamanlardaki eksikliklerini tamamlama konusunda daha bilinçli oldukları şeklinde yorumlanmıştır.

Annenin eğitim düzeyinin akademik başarıyı yordadığı bulgusu alan yazında paralellik göstermektedir (Alomar, 2006; Anıl, 2009; Anıl ve Özer, 2011; Gürsakal, 2012; Hortaçsu, 1995). Hortaçsu (1995) araştırmasında; çocuğun yetişmesinde ve akademik başarısında annenin eğitim düzeyinin, babanın eğitim düzeyine göre daha belirleyici bir rol üstlendiğini vurgulamıştır. Şaşmazel (2006) yaptığı araştırmada annenin öğrenci üzerinde babadan daha etkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Konuyla ilgili Micazkadioğlu (2000)'in araştırmasında ise, akademik başarıda yalnızca annenin

eğitim düzeyinin yordayıcı bir etkisi bulunmuştur. Diğer bir araştırmada; Türkiye’de çocukların büyük bir kısmının anneleri ile daha çok vakit geçirdiklerini dikkate alarak annelerin eğitim düzeylerinin yüksek olmamasının, öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilediği yorumu yapılmıştır (Anıl, 2009). Buradan annenin eğitim düzeyinin çocuklarının akademik başarısını etkilediği görülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin eğitimle ilgili beklentileri ve ilgileri yüksek olacağından, çocuklarının eğitimine daha çok katkıda buldukları çıkarımı yapılmaktadır. Ayrıca Türk geleneklerinin çocuğun her türlü ihtiyacıyla ilgili anneye daha çok görev vermesi ve eğitimi annenin çocuğunu yetiştirmede daha bilinçli bir yaklaşım göstermesi, çocuğun başarısı üzerinde annenin önemini daha öne çıkarmaktadır.

Araştırmada, annenin ya da babanın iş durumunun akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu da elde edilmiştir. Dinçer ve Kolaşın (2009)’un araştırmalarında, tüm OECD lkelerinde 15 yaşını sürdürmekte olan öğrencilere uygulanan PISA 2006 sonuçları değerlendirilmiştir. Program çerçevesinde öğrencilere testler uygulanmakta olup öğrenciler, ebeveynler ve okul yöneticilerinin yanıtladığı anketlerle aile altyapısı ve öğrenme ortamı hakkında ayrıntılı veri toplanmaktadır. Çalışmada bu veriler bağımsız değerşken, PISA testlerinde alınan puanlar ise bağımlı değerşken olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, annesi çalışan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu araştırmadan elde edilen ailenin iş durumunun akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu, Soner (2000)’in çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Bu konuda Yeşilyaprak (2003) ailenin iş durumunun temel bir belirleyici olmaktan ziyade, aile ile çocuk arasında kurulan ilişkinin belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir.

Araştırmada ailenin aylık gelirinin akademik başarıya katkı getirmediği bulgusu elde edilmiştir. Ancak TIMSS (2011) raporunda, öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları iyileştikçe başarılarında da artış olduğu belirtilmektedir. Raporda ekonomik durumları çoğunlukla iyi olan öğrencilerin bulunduğu okullarda öğrenim gören öğrencilerle; ekonomik durumları çoğunlukla kötü olan öğrencilerin bulunduğu okullardan çalışmaya katılan öğrencilerin matematik başarı ortalamaları arasındaki farkın ekonomik durumları iyi olan öğrencilerin lehine manidar olduğu tespit edilmiştir. Büyük, Tanık ve Saraçoğlu (2011)’in yapmış oldukları “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Bilimsel Süreç Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değerşkenler Açısından İncelenmesi” adlı araştırmada; ortaokul öğrencilerinin aile gelirleri ile akademik

başarıları arasında manidar bir ilişki olduğu, geliri belli seviye üzerinde olan öğrencilerin daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır. Nonoyama (2006)'nın araştırmasında da, ailenin ekonomik durumunun akademik başarıya olumlu yönde katkı yaptığı görülmüştür. Ancak Chinnanon (1985) gelirin akademik başarıda manidar bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Bu çalışmada; ailenin aylık gelirinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu, ekonomik düzeyi yüksek olan öğrenci sayısının bu temsilde çok olmasından kaynaklanabilir.

Bu çalışmada, hanede yaşayan kişi sayısı değişkeninin de akademik başarıya katkı getirmediği bulgusu elde edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgunun, Keskin ve Sezgin (2009)'un yaptıkları araştırma bulguları ile desteklendiği görülmektedir. “Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi” adlı bu çalışmada öğrencilerin okul başarısının, çekirdek ya da geniş aileye sahip olma değişkeninden etkilenip etkilenmediği araştırılmış; ancak çalışmada başarı durumu ile aile bireyleri sayısı arasında manidar bir fark görülmemiştir. Hanede yaşayan kişi sayısının akademik başarıyı etkilediği düşünülen başka bir çalışmada ise, çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin akademik başarıları ile geniş aileye sahip öğrencilerin gösterdikleri başarı arasındaki farklar manidar bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre, ailedeki birey sayısının az olması öğrenci başarısına olan katkının daha yoğun olacağı şeklinde yorumlanmıştır (Smits, 2007).

Araştırmada, edebi eser değişkeninin akademik başarıya katkı getirdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu çalışmada; okuma kaynaklarının fazla olmasının, akademik başarıya katkı getiren bir faktör olarak görünmektedir. Öğrencilerin evlerinde bulunan edebi eserlerin öğrenme ortamlarını zenginleştirilmesi sayesinde, öğrencilerin başarısının artmış olabileceği çıkarımı yapılmaktadır. Bu nedenle, destekleyici bir öğrenme ortamı yaratılarak ve öğrenme sürecine etkili bir şekilde katılarak, öğrencilerin içsel motivasyonları artırılabilir (Wu, 2003). Okuma kaynakları açısından ev ortamının zenginliğinin gerekli olduğu görülmektedir.

Evdeki kitap sayısı ile ilgili veriler incelendiğinde, evdeki kitap sayısı değişkeninin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordadığı görülmektedir. Bu bulgu yapılan birçok araştırmanın bulgularıyla paraleldir. Elley (1992) araştırmasında, öğrencinin evinde var olan kitap sayısının başarılarını etkileyen önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. PIRLS raporunda (MEB, 2003), Türkiye'deki öğrencilerin

genelde ders kitaplarındaki metinleri okudukları, farklı kaynak kitaplardan okuma yapan öğrencilerin diğerlerine göre daha başarılı oldukları belirtilmiştir. Schogen (2004), sahip olduğu kitap sayısı fazla olan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şaşmazel (2006) araştırmasında, fen bilimleri başarısının en etkili yordayıcısı olarak evdeki kitap sayısı olduğunu belirtmiştir. Özdemir (2010)'da evdeki kitap sayısının matematik başarısını en çok belirleyen değişken olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aslanoğlu (2007)'nin araştırmasında evdeki kitap sayısının akademik başarıyı; Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş (2011)'in araştırmalarında ise evdeki kitap sayısının okuduğunu anlamada başarılı olma olasılığını arttırdığı görülmüştür. MEB (2010) ulusal ön raporu incelendiğinde, Türkiye ve Kazakistan hariç, PISA projesinin gerçekleştirildiği bütün ülkelerde çok çeşitli materyalleri okuyan öğrenciler daha az türde materyalleri okuyan öğrencilere göre daha iyi başarı göstermektedir. TIMSS (2011) raporunda, evinde fazla kitap olan öğrencilerin matematik ve fen başarılarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir.

Araştırmada internet erişiminin ve bilgisayar değişkeninin akademik başarıya katkı getirmediği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu TIMSS (2007) raporundaki bulguyla örtüşmemektedir. Raporda evlerinde bilgisayar ve internet bağlantısı olan öğrencilerin matematik ve fen dersi başarılarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ancak bu durumun yalnızca internet bağlantısı ve bilgisayarla açıklanamayacağı da vurgulanmaktadır. Raporda bilgisayar ve internet kullanım amacının bilinmesi gerektiği üzerinde durulmakta olup bilgisayar eğitimsel amaçlara yönelik kullanılıyorsa ve başarı yüksekse bir ilişki kurulabileceği ifade edilmektedir. Bu araştırmadan elde edilen internet erişiminin ve bilgisayar değişkeninin akademik başarıya katkı getirmediği bulgusu, evlerdeki bilgisayar sayısının artmasıyla ve gelişen teknolojiyle bilgisayarların ders çalışma dışında farklı amaçlarla da kullanılması sıradanlığından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca elde edilen bu bulgu, öğrencilerin eğitim ile ilgili kullanabileceği siteler hakkında bilgi sahibi olmamasını da düşündürmektedir. Çünkü bilgisayar ve internetin kullanılmasının ötesinde nasıl kullanıldığı önemlidir (Leino, 2006). Bu durum; internet ve bilgisayar gibi teknolojilerin nasıl kullanılacağına ilişkin öğrencilerin bilgilendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Evde sahip olunan olanaklara ilişkin yapılan regresyon analizi sonucunda; okul çalışmaları için yardımcı kitaplar, çalışma masası, çalışma odası ve kitaplık değişkenlerinin akademik başarıyı yordamadığı bulgusu elde edilmiştir. Ancak bu bulgu

da TIMSS (2011) ile örtüşmemektedir. Raporda, evde sahip olunan eğitim kaynakları arttıkça öğrencilerin matematik başarılarının da arttığı görülmektedir. Bu nedenle, evde sahip oldukları eğitim kaynaklarını arttırmaya yönelik önlemler alınması gerektiği raporda vurgulanmaktadır. Öğrencilerimizin üniversite mezunu anne babalara sahip olma yüzdeleri çok düşük olduğundan evde sahip olunan eğitim kaynaklarının önemiyle ilgili aile eğitimine yönelik politikaların geliştirilmesi çok önemli görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin veli profillerinin sosyokültürel ve sosyoekonomik açıdan benzerliği dolayısıyla öğrencilerin akademik başarı notları arasında incelenen değişkenlere göre manidar farklılıklara rastlanmadığı çıkarımı yapılmıştır.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Akademik Başarısını Yordayan Öğretmenlere İlişkin Faktörler

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde dördüncü soruda, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarısını öğretmenlere ilişkin faktörlerden hangilerinin yordadığı sorusuna cevap aranmıştır. Dördüncü soru doğrultusunda elde edilen verilere hiyerarşik çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Hiyerarşik yapıyı oluştururken blokların sıralamasında, birinci bloğu öğretmenlere ilişkin kişisel faktörler; ikincisini ise, öğretim etkinliklerine ilişkin faktörler oluşturmuştur. Analizde iki blokta yer alan değişkenlerin akademik başarıyı ne derece yordadıkları aşamalı olarak incelenmiş, sonuçlar Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7

Öğretmen Özelliklerine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişken	B	SH _B	R	R ²	ΔR ²	F	β	t	p	İkili r	Kısmi r
1	Sabit	93.183	.108	.404	.163	.163	10.514		859.904	.000		
	Branş_d5	.729	.225					.404	3.243	.002	.404	.404
2	Sabit	93.299	.109	.530	.281	.055	8.726		858.056	.000		
	Branş_d5	.723	.210					.400	3.436	.001	.404	.427
	Yaş_d1	-.714	.242					-.334	-2.954	.005	-.348	-.376
3	Sabit	93.901	.241	.611	.373	.092	7.619		389.931	.000		
	Branş_d5	.767	.199					.425	3.854	.000	.404	.471
	Yaş_d1	-.702	.228					-.338	-3.079	.003	-.348	-.393
	Eğitimidurumu_d1	-.701	.254					-.304	-2.760	.008	-.276	-.357
4	Sabit	93.836	.232	.661	.437	.064	5.826		404.649	.000		
	Branş_d5	.502	.220					.278	2.287	.026	.404	.305
	Yaş_d1	-.710	.218					-.342	-3.253	.002	-.348	-.415
	Eğitimidurumu_d1	-.645	.244					-.280	-2.640	.011	-.276	-.347
	Dersehazırlık_d4	.722	.299					.293	2.414	.019	.440	.320
5	Sabit	93.850	.224	.696	.485	.048	4.615		418.640	.000		
	Branş_d5	.565	.214					.313	2.637	.011	.404	.349
	Yaş_d1	-.556	.223					-.268	-2.498	.016	-.348	-.333
	Eğitimidurumu_d1	-.530	.242					-.230	-2.191	.033	-.276	-.296
	Dersehazırlık_d4	.784	.290					.318	2.697	.010	.440	.356
	BGelme2_d3	-.373	.173					-.242	-2.148	.037	-.257	-.291

Araştırmada öğretmen anketinden elde edilen kişisel faktörlerden yaş, cinsiyet, branş, eğitim durumu, deneyim, araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenleri diğer değişkenlere olan etkisinin kontrol edilmesi amacıyla birinci blokta eşitliğe girilmiştir. Öğrencilerin akademik başarısının yordanmasına ilişkin analiz sonuçlarından; ilk blokta eşitliğe girilen branş değişkeninin, öğrencilerin akademik başarı not ortalamasının manidar bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($t=3.243$, $p<.01$). Öğrencilerin akademik başarı not ortalamasına ilişkin toplam varyansın yaklaşık %16.3'ünün branş değişkeni ile açıklandığı ifade edilebilir. Bu değişkeni %5.5'lik katkı ile öğretmenlerin 25 yaş ve altında olma (yaş_d1) değişkeni izlemektedir ($t=-2.954$, $p<.01$). Öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin faktörlerden, öğretmenlerin lisans mezunu olması (eğitimdurumu_d1) değişkeninin ise varyansa %9.2'lik bir katkı getirdiği görülmektedir ($t=-2.760$, $p<.01$). Bu değişkenler birlikte akademik başarıya ilişkin açıklanan varyansı %37.3'e yükseltmiştir. Regresyon analizinden İngilizce öğretmenlerinin yanı sıra öğretmen özelliklerinden öğretmenin eğitim durumu arttıkça öğrenci başarısının olumlu etkilendiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca genç öğretmenlerin öğrencilerinin diğerlerine göre daha düşük akademik başarı not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Kişisel faktörlerden regresyon modeline girmeyen değişkenler şunlardır:

- Cinsiyet
- Deneyim
- Araştırma yapılan okuldaki çalışma süresi

İkinci ve son blokta ise öğretim etkinliklerine ilişkin faktörler (derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman, öğretimle ilgili çalışmaların hangi aşamasında bilgisayar kullanıldığı, okulda bulunan diğer öğretmenlerle belirlenen amaçlar için ne sıklıkta bir araya gelindiği) eşitliğe girilmiştir. Çizelge 7'deki regresyon katsayılarının karelerindeki değişimler (ΔR^2) dikkate alındığında, derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine 4 saat ve üzerinde zaman ayırma (derse hazırlık_d4) değişkeninin varyansa %6.4'lük katkı getirdiği görülmektedir ($t=2.414$, $p<.05$). Bu değişkeni %4.8'lik katkı ile öğretmenlerin ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için bir araya gelme (BGelme2_d3) değişkeni izlemektedir ($t=-2.148$, $p<.05$). Derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman arttıkça öğrenci başarısının olumlu etkilendiği, öğretmenlerin ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını

planlamak için her gün bir araya geldikçe öğrenci başarısının olumsuz etkilendiği görülmektedir. Regresyon modeline girmeyen değişken öğretimle ilgili çalışmaların hangi aşamasında bilgisayar kullanıldığıdır.

Yordayıcı (bağımsız) değişkenlerle yordanan (bağımlı) değişken arasındaki ikili korelasyonlar incelendiğinde,

- İngilizce öğretmeni olma (branş_d5) ile akademik başarı not ortalamalar arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r= 0.404$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r=0.349$ olarak hesaplandığı,
- Öğretmenin 25 yaş ve altı olması (yaş_d1) ile akademik başarı not ortalamalar arasında negatif yönde orta düzeyde ($r= -0.348$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= -0.333$ olarak hesaplandığı,
- Öğretmenin lisans mezunu olması (eğitimidurumu_d1) ile akademik başarı not ortalamalar arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r= -0.276$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= -0.296$ olarak hesaplandığı,
- Derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine 4 saat ve üzerinde ayrılan zaman (derse hazırlık_d4) ile akademik başarı not ortalamalar arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r= 0.440$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r=0.356$ olarak hesaplandığı,
- Öğretmenlerin ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya gelmesi (BGelme2_d3) ile akademik başarı not ortalamalar arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r= -0.257$) bir ilişki olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda iki değişken arasındaki korelasyonun $r= -0.291$ olarak hesaplandığı görülmüştür.

Sonuç olarak, regresyon analizi ile öğretmenin branşının, yaşının, eğitim durumunun, derse hazırlık için ayırdığı zamanın ve ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımının planlaması değişkenlerinin birlikte akademik başarıdaki toplam

varyansın %48.5'ini önemli bir biçimde açıkladığı ortaya çıkmaktadır. Çizelge 7'deki standardize edilmiş regresyon katsayıları (β) incelendiğinde ise, “derse hazırlık amaçlı öğretim etkinliklerine 4 saat ve üzerinde ayrılan zamanın” en önemli yordayıcı ($\beta=.318$) ve akademik başarıyı en çok açıklayan değişken olduğu görülmektedir. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin akademik başarı not ortalamaları üzerindeki görece önem sırası; derse hazırlık amaçlı öğretim etkinliklerine 4 saat ve üzerinde zaman ayrılması, öğretmenin branşının İngilizce olması, lisans mezunu olmaması, öğretmenlerin ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya gelmemesi, yaşının 25 ve altında olmaması şeklindedir. Bu sonuçlar; öğretmen ile ilgili faktörlerden branşın, yaşın, eğitim durumunun, derse hazırlık için ayrılan zamanın, ders materyallerinin hazırlanması ve kullanımının planlaması için bir araya gelme değişkenlerinin akademik başarıda önemli faktörler olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğretmenin eğitim düzeyinin öğrenci başarısını arttırdığı bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu alan yazınla örtüşmektedir. Örneğin, Wayne ve Youngs (2003), öğretmenlerin lisansüstü çalışmalar yapmış olmasının öğrenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Alan yazında öğretmenin eğitimi düzeyinin öğrencinin başarısıyla ilişkili olduğunu ortaya çıkaran diğer bir araştırmayı da Hanushek ve Kain (2005) yapmıştır. Bu ve benzeri araştırmalardan, etkili bir öğretmen olmanın iyi bir eğitim almış olmayı gerektirdiği ön plana çıkmaktadır.

Araştırmadan akademik başarının yordayıcısı olarak öğretmenin branşı bulgusu elde edilmiştir. İngilizce öğretmenlerinin akademik başarıya getirdikleri katkı okulun yabancı dile verdiği önemi ortaya çıkarmaktadır. İngilizce öğretmenlerinin okulda sayıca daha fazla olması; öğretmenlerin öğretim etkinliklerini planlama ve uygulamada daha organize hareket etmelerini, öğretim teknikleri yönünden zengin olmalarını, öğrencilerin ek çalışmalar yaparken öğretmenlerine daha rahat ulaşmalarını sağladığı için bu duruma neden olmuş olabilir.

Araştırmada genç öğretmenlerin öğrencilerinin diğerlerine göre daha düşük akademik başarı not ortalamasına sahip olduğu bulgusu elde edilmiştir. TIMSS (2011) raporunda; öğretmenlerin özgüvenleri arttıkça, öğrencilerin başarılarının da arttığı belirtilmektedir. Bu açıklama, öğretmenliğin ilk yıllarının vermiş olduğu deneyimsizlikten öğrencilerin olumsuz yönde etkilendiğini ve akademik başarıyı

düşürmüş olabileceğini düşündürmektedir. Bu konuda Najib, Rohani ve Ebrahim (2011)'in yaptıkları araştırmada ise, matematik öğretmenlerinin yaşının öğrencilerin başarılarına manidar bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenin yaşı arttıkça, öğrencilerin akademik başarılarını daha da önemsedikleri çıkarımı yapılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu olarak etkilemiş olabilir.

Araştırmada öğretmen cinsiyetinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu elde edilmiştir. Araştırmada öğretmen cinsiyetinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu alan yazın tarafından da desteklenmektedir (Durmuşçelebi, 2013). “Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğrenci Başarısını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi” adlı çalışmanın amacı öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrencinin öğrenim gördüğü fakültenin, bölümün, öğretim elemanı ve öğrenci cinsiyetinin öğrenci başarısını etkileyip etkilemediğini belirlemektir. Tarama modelinde yapılan bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin akademik başarılarının öğrenim gördükleri fakülteye, bölüme, öğretim elemanlarının ve kendi cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık bulunmamıştır. Lamb ve Fullarton (2001) araştırmalarında TIMSS verileriyle Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya’da öğrencilerin matematik başarısını etkileyen öğrenci, sınıf ve okul faktörlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenin cinsiyeti ve eğitimsel yeterliklerinin öğrenci başarısında manidar bir etkiye yol açmadığı; öğretmenin deneyiminin ise Amerika Birleşik Devletleri’nde pozitif yönde düşük düzeyde bir etkisinin bulunduğu görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgu ise, öğretmenin deneyiminin ve araştırma yapılan okuldaki çalışma süresinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığıdır. TIMSS (2011) raporunda, Türkiye’de matematik öğretmenlerinin mesleki deneyim süreleri arttıkça öğrencilerin matematik başarısının da belli bir noktaya kadar artmakta olduğu ve belli bir süreden sonra tekrar düşme eğilimi gösterdiği ifade edilmektedir. Bu konuda Kaya (2008)’in yaptığı araştırmada ise, fen öğretmenlerin deneyimlerinin öğrencilerin fen başarılarına manidar bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada; öğretmenler ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya geldikçe öğrenci başarısının olumsuz etkilendiği

saptanmıştır. Bu konuda Ayrıl, Özdemir, Ötken, Özarslan, Yılmaz-Fındık, Ünlü ve diğerleri (2013)'ün yaptıkları araştırmada, derste araç gereç kullanma ile okuma-anlama becerisi arasında pozitif yönde ancak sifıra yakın düzeyde ilişki bulunmuştur. Bu noktada, bu ve benzer araştırmalar da göstermektedir ki, araç gereçleri kullanmanın ötesinde nasıl kullanıldığı da önem taşımaktadır.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulgu ise; derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman arttıkça, buna paralel olarak öğrenci başarısının da arttığıdır. Bu durum araştırma yapılan okulda konunun öğretimine daha çok zaman ayrıldığına bir göstergesi olabilir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, TIMSS (2011) raporundaki bulguyla örtüşmektedir. Raporunda, diğer öğretmenlerle yüksek derecede işbirliği içinde olan öğretmenlerin öğrencilerinin akademik başarı not ortalamasının daha fazla olduğu belirtilmektedir. Elde edilen bulgu, derse daha fazla hazırlanan öğretmenin eğitim ve öğretim sürecinin içeriğini daha iyi bir şekilde yapılandırdığını göstermektedir. Araştırma yapılan okulda, zamanın çoğunun eğitim ve öğretim etkinliklerine ayrıldığı çıkarımı da yapılmaktadır. Diğer amaçlar için öğretmenlerin bir araya gelmesi değişkenlerinin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamaması, öğretmenlerin belirlenen bu amaçlar için haftada en az bir kere bir araya geliyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretimle ilgili çalışmalarda öğretmenlerin bilgisayar kullanma değişkeninin akademik başarıyı manidar bir şekilde yordamadığı bulgusu elde edilmiştir. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar, alan yazında çelişkilidir. TIMSS (1999) raporunda, öğretmenlerin sınıf içi teknoloji kullanımına yönelik sorulardaki öğrenci cevapları arasında ya da hiç seçeneklerinin olduğu yöne yığıldığı ve öğretmenlerin bilgisayar kullanımının düşük düzeyde olduğu belirtilmektedir. TIMSS (2011) raporunda ise, matematik derslerinde bilgisayar kullanılıp kullanılmaması öğrencilerin matematik başarısında belirleyici bir öğe olarak görülmediği belirtilmektedir. Sullivan (2005)'in araştırması da bu bulguyu desteklemektedir. Araştırmada, öğretmenlerin derste bilgisayar ve bilgisayarla ilgili teknolojileri kullanmasının öğrencilerin matematik başarıları açısından bir manidar bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda Güler ve Sağlam (2002), Bilgisayar Destekli Öğretimin (BDÖ) geleneksel yöntemle göre öğrencilerin biyoloji dersi başarısına ve bilgisayara yönelik genel tutumlarına etkisini ortaya çıkarmayı hedeflemişlerdir. Çalışmada, kontrol grubuna enzimler konusunun işlenmesinin ardından geleneksel yöntem (çalışma yaprağı) ile öğrencilerin konuyu

çalışması sağlanırken deney grubuna BDÖ uygulanmış, öğrencilerin konuyu bilgisayar laboratuvarında birebir öğretici tipinde bir ders yazılımı (Vitamin Biyoloji) ile işlemleri sağlanmıştır. Uygulama sonunda her grup için uygulanan ön ve son test başarı ortalamaları arasındaki farklar t-testi ile karşılaştırılmış ve BDÖ'nün geleneksel yönetime göre biyoloji başarısında manidar bir fark sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim-öğretim hizmetlerinin daha etkin olmasını sağlamak için temin edilen teknolojik araç gereçler ne kadar yeni olursa olsun bunları kullanacak öğretmenler alanlarında iyi yetişmemişse yapılan öğretim etkinliklerinden istenilen verimin alınması mümkün değildir. Onun içindir ki eğitimin daha etkili olması isteniyorsa her türlü teknolojik araç gereçleri ve uygulamaları kullanabilen öğretmenler yetiştirilmek zorundadır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Okul Yöneticilerinin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerinde Etkili Olduğunu Düşündükleri Faktörlerle İlgili Görüşleri

Okul yöneticilerine öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili görüşleri sorulmuştur. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevap aranan ikinci soru için, öncelikle okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde, okul yöneticilerine kişisel faktörlerin öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur.

Okul yöneticileri okulöncesi eğitim almanın ve kitap okumaya ayrılan zamanın öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda okul yöneticilerinin bu soruya ilişkin görüşleri verilmiştir.

Y₁: ...Kitap okumak ve okulöncesi eğitimi almak başarıyı artırır. Çünkü okulöncesi eğitimi alan öğrenciler eğitim ortamıyla daha erken tanışmaktadırlar. Ağaç yaşken eğilir atasözünden de eğitime erken yaşlarda başlamanın önemi anlaşılmaktadır. Nitelikli bir çocukluk dönemi başarının anahtarıdır. Başarıya etki eden diğer bir kişisel faktör, kitap okumaktır. Kitap okumak gelişimimize katkı sağlayan en önemli araçtır. Zihni hantallıktan kurtarır. ...

Y₂: ... Okulöncesi eğitimi ilkökul yaşantısı için önemli bir hazırlık sürecidir. Bu nedenle, okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca kitap okumak da öğrencinin başarısını etkilemektedir. Okuyan kişiler, etkili insan olmanın yollarını ararlar. Öğrencilerimize kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için, okulumuzda kitap okumaya ayrılan özel bir zaman dilimi vardır. Böylece onları okumaya teşvik ediyoruz. ...

Y₃: ... Çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine göre yapılandırılmış bir ortamlarda erken yaşlarda tanışması onun başarısında önemli bir adımdır. Okulöncesi eğitim ile çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmeleri desteklenir ve planlı bir şekilde ilkökula hazırlık süreci yaşanır. Bunun dışında, okumak okul başarısını pekiştiren bir etmendir. Çünkü, okumak kişide zihin jimnastiği yaptırmaktadır. ...

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin ifadeleri konuyla ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalarla paralellik göstermektedir. Örneğin, Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş (2011), okuma becerisinin ve okuma etkinliğinin önemine vurgu yapmaktadırlar. Anlayarak okumanın, okuldaki genel başarının en önemli faktörlerinden biri olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde ikinci soru olarak aile özelliklerinin öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Okul yöneticilerinin bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Y₁: ...Başarının temelleri ailede atılıyor. Bu nedenle anne ve babanın eğitim düzeyleri başarıda önemli bir etmendir. Eğitimli aileler çocuklarının ders çalışmaları konularında daha bilinçli davranmaktadırlar. Ayrıca eğitim düzeyi yüksek olan aileler gerektiğinde öğretmene yardımcı olacak roller üstlenerek çocuklarına rehberlik yapmaktadırlar. Başarılı öğrencilerin yaşam öyküsünde ailenin eğitiminin yüksek olmasının etkileri görülmektedir. ...

Y₂: ... Öğrenci başarısında ailenin eğitim durumu önemlidir. Eğitime önem vermemiş ailede büyüyen çocuk, ailesinin etkisinde kalarak ders çalışmayı istemeyebilir. Bunun dışında; ailenin ekonomik durumu da önemli bir etmendir. Örneğin ailenin ekonomik yetersizliğinden dolayı, çocuk istediği kaynağa ulaşamayabilir, dershaneye gidemeyebilir ya da çocuğa ait bir çalışma odası olmayabilir. Dolayısıyla, bu gibi durumlar çocuğu başarısızlığa sürükleyebilir. ...

Y₃: ... Eğitim düzeyi ve ailelerin çalışma durumları çocuklarının başarılarını etkiler. Çoğu zaman eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğunu görürüz. Ebeveynlerin çalışma durumunun da çocuğun başarısını etkilediğini düşünüyorum. Örneğin çalışmayan anneler çocuğunun üzerine gereğinden fazla düşmekte ve bu durum öğrencinin çalışmasını olumsuz yönde etkilemektedir. ...

Okul yöneticileri ailenin eğitim düzeyinin, ekonomik ve çalışma durumunun öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Konuyla ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalar da ailenin eğitim düzeyi değişkeninin önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Örneğin; Carneiro (2008) araştırmasında, öğrencilerin

okul başarısında ailelerin eğitim düzeylerinin merkezi bir rol oynadığını öne sürmektedir. Araştırmada yüksek eğitimli aileden gelen çocukların, evdeki zengin kültürel çevreden yararlanarak yüksek eğitimli bireyler haline geldikleri belirtilmektedir. Anıl (2009)'un araştırmasında da anne ve babanın eğitim düzeyinin öğrenci başarısında önemli bir etken olduğu görülmektedir. Dane, Kudu ve Balkı (2009) göre ise, aile bireylerinin çocuğun derslerine ve ödevlerine yardımcı olmamalarının başarıyı düşüren önemli bir neden olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde dördüncü soru olarak evde sahip olunan olanakların öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Birinci yönetici "... Evde çocuğun kendisine ait çalışma ortamının ve çalışma masasının, seviyesine uygun okuma kitaplarının ve bilgisayarının olması gerekir. ...", ikinci yönetici "...Çalışma masasının, okuma kitaplarının, bilgisayarının ve çalışma odasının olması gerekir. ...", üçüncü yönetici ise "...Sessiz bir çalışma ortamı, çalışma masası, okuma kitapları ..." şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

İlgili alan yazın incelendiğinde, evdeki olanakların öğrencinin akademik başarısını olumlu yönde etkileyeceğini vurgulamaktadır. Örneğin Arı (2007)'ye göre, çocuğa evde sağlanabilecek iyi bir öğrenme ortamıyla okul başarısı arasında bir ilişki vardır. Öğrenme ortamının hazırlanması denildiğinde; çocuğa ayrılan bir oda, odada çocuk için gerekli eşyalar, bilgisayar gibi öğretim araçları, kaynak kitapların da yer aldığı bir kitaplık, seviyesine uygun dergi gibi süreli yayınların takibi, eve günlük gazete alımı ilk akla gelenlerdir. Evde çocuk için öğrenme ortamının oluşturulmasında anne ve babanın eğitim düzeyinin de etkili olacağını belirtilmektedir. Gelbal (2008)'in araştırmasından elde edilen bulgulara göre de öğrencilerin evlerindeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde üçüncü soru olarak öğretmen özelliklerinin öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Okul yöneticilerinin bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Y₁: ... Öğretmen özellikleri öğrenci başarısını etkiler. Bir öğretmen toplumumuzun ihtiyaçlarını karşılayabilecek, gelişmelere ve değişmelere ayak uydurabilecek insanların yetiştirilmesine katkıda bulunabilecek özelliklere sahip olmalıdır. Bunun için öğretmenin eğitim düzeyi ne kadar yüksek olursa yenilikleri ve gelişmeleri o kadar yakından takip edebilecektir. Öğretmen, yeterli bir olgunluğa ve alan bilgisine sahip olmalıdır. Yabancı dille eğitim yapan bir

okul olma bilinciyle yabancı dil öğretmenlerimizde de bu kriterler üzerinde hassaslıkla durulmaktadır. ...

Y₂:... Öğretmenliğin ilk yıllarını atlatmış olmalı. Presantabl ve hitabeti güçlü olmalı. Kişisel ve mesleki olarak kendini geliştirmiş olmalı. Öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi becerisine sahip olması diğer önemli bir etkidir. Çünkü öğrenme sessiz bir ortamda sağlanır. Yaş, yönetim becerisi için gerekli olgunluğu sağlar....

Y₃: ...Hayat boyu öğrenmeyi ve öğretmeyi amaç edinmiş, kendini her anlamda yetiştirmiş öğretmenler öğrenci başarısını artırır. Bu nedenle öğretmenin eğitim seviyesinin yüksek olması önemlidir. Ayrıca okul başarısının yılların tecrübesiyle bir ilişkisi yokken, yaşın vereceği bir olgunluk okul başarısını artırabilmektedir. ...

Okul yöneticileri öğretmen niteliklerinin önemli bir etmen olduğunu belirtmişlerdir. Alan yazında öğretmen niteliklerinin özellikle de öğretmenin yaşının ve deneyiminin öğrenci başarısına olan etkilerini konu edinen araştırmalar yetersiz ve çelişkilidir. McEwan (2002)'nin araştırmasında; bir öğretmenin öğretimin sanatına, bilimine ve ustalığına ulaşması için üç ile sekiz yıl arasında değişen bir deneyime sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada, üç yıldan fazla deneyimi olan öğretmenlerin üç yıl ya da üç yıldan daha az deneyime sahip olan öğretmenlere oranla daha etkili oldukları belirtilmektedir. Ancak bu farklılıklar, beş yıllık deneyime sahip öğretmenler ile sekiz yıllık deneyime sahip öğretmenlerin arasında azalmaktadır.

Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde beşinci soru olarak öğretmenlerin öğretimle ilgili çalışmalarında bilgisayar kullanmalarının öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Okul yöneticilerinden ilki "...Bilgisayar destekli eğitimin başarıyı arttırdığı bilinmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin teknolojiyi kullanmalarını teşvik ediyoruz. ...", iki numaralı okul yöneticisi "... Öğretimin tüm aşamalarında bilgisayar kullanmak öğretim etkinlikleri zenginleştirecek ve sınıfın başarısını arttıracaktır. ...", üç numaralı okul yöneticisi ise "... Ders işleyişinde konuyu pekiştirmek, uygulaması yapılamayan konularda çeşitli simülasyonlardan faydalanabilmek amacıyla derslerde bilgisayar kullanmak gerekir. ..." şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri bilgisayar kullanmanın öğrenci başarısında önemli bir etmen olduğunu belirtmişlerdir. Engin, Tösten ve Kaya (2010)'un çalışmalarında da bilgisayarın eğitim ortamında kullanılması ile öğrencilerin daha fazla yaşantı geçirmesi

sağlanmakta, pek çok masraflı deney, gözlem vb. çok ucuza sınıf ortamına taşınabileceği belirtilmektedir. Çalışmada bilgisayarın öğrencileri derse güdülemesi yönüyle ilgi çekici bir materyal olarak bütün derslerde kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde altıncı soru olarak öğretmenlerin diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığının öğrencilerin akademik başarısında etkisinin olup olmadığı sorulmuştur. Okul yöneticilerinin bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Y₁:... Her haftanın belli bir günü ve saatinde gerçekleşen zümre toplantısında; öğretim etkinliklerinin planlanması, ders işlenişinin her sınıf düzeyinde aynı gerçekleşmesi ve projelere yeni fikirler üretmek için bir araya gelmektedir. Ayrıca her gün içerisinde de yapılanlarla ilgili bilgi aktarmak ve bir sonraki günün etkinlik planını yapmak için zümrelerin bir araya gelmesi gerekir. ...

Y₂:... Öğretmenler kendi zümreleriyle ve diğer öğretmenlerle haftada en az iki defa bir araya gelmelidirler. Hafta başında öğretim etkinliklerini, yapılacakları planlamak, hafta sonunda ise yapılanları değerlendirmek için bir arada bulunmaları gerekir....

Y₂: ... Disiplinler arası bilgi aktarımı için diğer öğretmenlerle haftada bir kez, kendi zümreleriyle ise derslerin işlenişini kararlaştırmak ve zümreleriyle ilgili yapılacak etkinlikleri planlamak için haftada en az 2 kere bir araya gelmelidirler....

Öğretmenlerin diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığının öğrencilerin akademik başarısındaki etkisi ile ilgili yapılan araştırmalar alan yazında yetersizdir. Bu araştırmada okul yöneticilerinin ifadelerinden anlaşılmaktadır ki; okul yöneticilerine göre, öğretmenlerin diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığı öğrencilerin akademik başarısında etkilidir.

Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerinde Etkili Olan Faktörler İle Okul Yöneticilerinin Eğitime Dönük Aldığı Kararlar Arasında Benzerlikler

Öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörler ile okul yöneticilerinin eğitime dönük aldığı kararlar arasındaki benzerlik bulgusu için; okulda öğrenci başarısının gelişiminde alınan kararların, yapılan eğitimlerin, düzenlenen etkinliklerin araştırma bulgularının dikkate alınarak yapılıp yapılmadığı incelenmiştir.

Araştırma yapılan okulda; okulun açıldığı günden itibaren yapılan eğitimler, düzenlenen etkinlikler sınıflandırılmış olup, bu etkinliklerin yapıldığı öğretim yılları ve sayıları aşağıda verilmiştir. Bu etkinliklerin detaylı listesi ise, EK-F’de verilmiştir.

- **Okul gezileri**

Çizelge 8

Okul Gezileri

	<i>Doğal Alanlara Çevre Gezileri</i>	<i>Fen ve Teknoloji Merkezlerine Ziyareti</i>	<i>Müze gezisi</i>
<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>		
2012-2013	2	4	-
2013-2014	2	4	-
2014-2015	2	4	1
Toplam	6	12	1

- **Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri**

Çizelge 9

Okulun Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2012-2013	1
2013-2014	3
2014-2015	3
Toplam	7

- **Seminerler ya da söyleşiler**

Çizelge 10

Okulun Düzenlediği Seminerler ya da Söyleşiler

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2012-2013	6
2013-2014	6
2014-2015	14
Toplam	26

- **Müzik konserleri**

Çizelge 11

Okulun Düzenlediği Müzik Konserleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2013-2014	2
2014-2015	3
Toplam	5

- **Okul oyunu ya da müzikaller**

Çizelge 12

Okulun Düzenlediği Okul Oyunları ya da Müzikalleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2012-2013	1
2013-2014	3
2014-2015	2
Toplam	6

- **Okul yıllığı, gazete vb. yayınlar**

Çizelge 13

Okulun Çıkarıldığı Okul Yıllığı, Gazete vb. Yayınlar

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2013-2014	2
2014-2015	1
Toplam	3

- **Akademik (edebiyat, fen, drama vb.) kulüp çalışmaları**

Çizelge 14

Okulun Akademik (edebiyat, fen, drama vb.) Kulüp Çalışmaları

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik Sayısı</i>
2013-2014	2
2014-2015	2
Toplam	4

- **Sanat ve spor etkinlikleri**

Çizelge 15

Okulun Sanat ve Spor Etkinlikleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Sanat Etkinlikleri</i>	<i>Spor etkinlikleri</i>
	<i>Etkinlik Sayısı</i>	
2012-2013	2	2
2013-2014	2	2
2014-2015	1	2
Toplam	5	6

Araştırmada öğrencilerin akademik başarısını; kişisel faktörlerden okulöncesi eğitimi alma durumunun yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Okul yöneticileri ile yapılan görüşmelerde ise, okul yöneticileri öğrencilerin akademik başarısı üzerinde okulöncesi eğitimi alma ile kitap okumaya ayrılan zamanın etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu noktada, okul yöneticilerinin okulöncesi eğitimi almış olan öğrencilerin daha başarılı olacaklarının farkında oldukları yorumu yapılabilir. Ancak okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmak adına okulun herhangi bir etkinlik yapmadığı görülmektedir.

Akademik başarıyı yordayan aileye ilişkin faktörlere yönelik yapılan analizde, annenin eğitim durumunun öğrencinin akademik başarısını yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Okul yöneticileri konuyla ilgili; ailenin eğitim durumunun, çalışma ve ekonomik durumunun öğrencinin akademik başarısında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; okulda aile eğitimine yönelik politikaların uyguladığı görülmektedir. Okulun velilere yönelik akademik bilgilendirme toplantıları yapması, bireyin başarısında ailenin rol ve sorumlulukları konularında seminerler vermesi, geleneksel olarak eğitim sempozyumlarını düzenlemesi, ilkökul velilerinin bilinçlendirilmelerine yönelik eğitimler vermesi okulun aile eğitimine verdiği önemin göstergeleri olarak kabul edilebilir.

Araştırmada öğrencilerin akademik başarısını; evde sahip olunan olanaklardan edebi eserlerin ve evdeki kitap sayısının yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Okul

yöneticileri ise; edebi eserler, bilgisayar ve çalışma masasının akademik başarıyı arttırdığını belirtirken, çalışma odasının da önemini vurgulamışlardır. Ancak okulun 2012-2015 eğitim-öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; evde sahip olunan eğitim kaynaklarının kullanımı ve önemiyle ilgili velilere ya da öğrencilere yönelik okulda herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir.

Öğretmenlere ilişkin faktörlerden yaş, branş ve eğitim durumu değişkenlerinin akademik başarıyı yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde, okul yöneticileri öğretmenlerin eğitim durumunun yüksek olmasının önemine vurgu yapmışlardır. Bunun yanında yaşın ve branşın da önemli olduğu okul yöneticileri tarafından belirtilmiştir. Okulun 2012-2015 eğitim-öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; İngilizce öğretmenlerinin eğitimine yönelik politikaların daha fazla uyguladığı görülmektedir. Bu duruma; İngilizce öğretmenlerine yönelik yapılan İngilizce Hizmet İçi Eğitim Semineri ve Eğitici Eğitimi örnek olarak verilebilir. Ayrıca araştırmadan elde edilen akademik başarıyı yordayan diğer bir değişken öğretmenin yaşıdır. Bu konuda öğretmenlerin yaş değişkeninden doğabilecek olumsuzlukları azaltmak için okulun eğitimler ve söyleşiler düzenlediği görülmektedir.

Öğretmenlerin öğretimin herhangi bir aşamasında bilgisayar kullanma durumlarının öğrencilerin akademik başarılarını yordama durumları incelendiğinde, öğretimle ilgili çalışmalarda bilgisayar kullanma değişkeninin regresyon modeline girmediği görülmüştür. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde, okul yöneticilerinin üçünün de bilgisayar kullanmanın akademik başarıyı arttıracığı görüşünde oldukları görülmektedir. Okulun 2012-2015 eğitim-öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; bu konuda okul yöneticilerinin öğretmenlere Aralık 2014'te verdiği eğitim okulun bu konuda düzenlediği etkinliğe örnek olarak gösterilebilir.

Araştırmada, öğretmenlerin derse hazırlık amaçlı öğretim etkinliklerine 4 saat ve üzerinde zaman ayırmalarının akademik başarıyı arttırdığı, ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya gelmelerinin ise akademik başarıyı düşürdüğü görülmüştür. Okul yöneticilerinin tümü öğretim etkinlikleri için öğretmenlerin bir araya gelmelerinin önemini ortaya çıkarmışlardır. Bunun yanında ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için bir araya gelmesine hiçbir yönetici değinmemiştir. Okulun 2012-2015 eğitim-öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; okulun öğretmen

eğitimlerine y6nelik 7eşitli kararlar aldığı g6r6lmektedir. Ancak yapılan 6đretmen eğitimlerinin sayısının az olması ve yapılan eğitimlerin 6đretmenlerin derslerini daha iyi yapılandırımlarına y6nelik olmadığı dikkat 7ekmektedir.

4. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma amacı doğrultusunda uygulanan analizlerden elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar verilmiş ve ileride yapılabilecek araştırmalara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Daha önce de ifade edildiği gibi bu çalışmanın amacı, etkili okul kavramı bağlamında öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan öğrenci, öğretmen, aile özelliklerine ve evde sahip olunan olanaklara ilişkin faktörleri saptamak ve bu faktörlerin okulda alınan eğitime dönük kararlarla ilişkisini belirlemektir. Bu araştırmada PIRLS, PISA, TIMMS sınavlarında kullanılan anketlerden yararlanarak iki anket geliştirilmiş ve yönetici görüşme formu oluşturulmuştur. Belirlenen amaca yönelik olarak, geliştirilen anketler uygulanmış ve okul yöneticileriyle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarının en iyi yordayıcıları;

1. Kişisel Faktörlerden,
 - Okulöncesi eğitimi alıp almama durumudur.
2. Aileye İlişkin Faktörlerden,
 - Öğrencinin annesinin yükseköğrenim mezunu olması,
 - Öğrencinin annesinin ortaokul mezunu olmamasıdır.
3. Evde Sahip Olunan Olanaklara İlişkin Faktörlerden
 - Edebi eserlerin olması,
 - Sahip olduğu kitap sayısıdır.

4. Öğretmene İlişkin Faktörlerden,

- Branş,
- Yaş,
- Eğitim durumu,
- Derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine ayrılan zaman,
- Ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için bir araya gelme sıklığıdır.

Araştırmada; regresyon analizi ile okulöncesi eğitimi alma, annenin eğitim durumu, evde edebi eserlerin olması ve kitap sayısı değişkenlerin birlikte akademik başarıdaki toplam varyansın %27.5'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarı not ortalamasına ilişkin toplam varyansın yaklaşık %48.5'inin öğretmenin branşı, yaşı, eğitim durumu, derse hazırlık için ayırdığı zaman ve ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlaması değişkenleri ile açıklanması, öğretmenlerin etkili bir okulda önemli bir yere sahip olduğunun ve akademik başarıda belirleyici bir rol oynadığının göstergesidir. Bu değişkenlerin dışında kalan diğer değişkenlerin akademik başarıyı yordamadığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci amacına yanıt bulmak için görüşlerine başvuru okul yöneticileri, öğrencilerin akademik başarısında etkili olan faktörlerle ilgili görüşlerini belirtmişlerdir.

1. Görüşlerine başvuru okul yöneticileri, okumanın ve okulöncesi eğitim almanın akademik başarıyı arttıracaklarını ifade etmektedirler.
2. Görüşlerine başvuru okul yöneticileri, ailenin eğitim düzeyinin öğrencinin akademik başarısında önemli bir etmen olduğu görüşünde birleşmektedirler. Bunun yanı sıra okul yöneticilerinden biri ailenin ekonomik durumunun da etkili olduğunu belirtirken, diğer bir yönetici ise ailelerin çalışma durumunun önemini vurgulanmaktadır.

3. Görüşlerine başvuru alan okul yöneticileri; öğrencinin kendisine ait çalışma masasının, çalışma odasının, bilgisayarın, okuma kitaplarının olması durumlarının öğrencinin akademik başarısını arttıracaklarını ifade etmektedirler.
4. Görüşlerine başvuru alan okul yöneticileri, öğretmenin eğitim düzeyinin, yaşının ve branşının öğrencinin akademik başarısını arttırdığını belirtmektedirler.
5. Görüşlerine başvuru alan okul yöneticileri, öğretim etkinliklerinde öğretmenlerin bilgisayar kullanmalarının öğrencinin akademik başarısını artıracaklarını vurgulamaktadırlar.
6. Görüşlerine başvuru alan okul yöneticileri, öğretmenlerin diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığının önemli olduğunu belirtmektedirler.

Araştırmanın üçüncü amacına yanıt bulmak için öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörler ile okul yöneticilerinin eğitime dönük aldığı kararlar arasında benzerlik olup olmadığı incelenmiştir.

1. Araştırmada öğrencilerin akademik başarısını; kişisel faktörlerden okulöncesi eğitimi alma durumunun yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Ancak okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinliklerde okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmak adına yapılmış bir etkinliğe rastlanmamaktadır.
2. Akademik başarıyı yordayan aileye ilişkin faktörlere yönelik yapılan analizde, annenin eğitim durumunun öğrencinin akademik başarısını yordadığı bulgusu elde edilmiş olup okulun da 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde aile eğitimine yönelik politikalar uyguladığı görülmektedir.
3. Araştırmada öğrencilerin akademik başarısını evde sahip olunan olanaklardan edebi eserlerin ve evdeki kitap sayısının yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Ancak okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinliklerde sahip olunan eğitim kaynaklarının önemine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır.

4. Öğretmenlere ilişkin faktörlerden yaş, branş ve eğitim durumu değişkenlerinin akademik başarıyı yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; İngilizce öğretmenlerinin eğitime yönelik politikaların daha fazla uyguladığı görülmektedir. Ayrıca genç öğretmenlere yönelik eğitimlerin verildiği de görülmektedir.
5. Araştırmada; öğretmenlerin derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine 4 saat ve üzerinde zaman ayırmalarının akademik başarıyı arttırdığı, ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya gelmelerinin ise akademik başarıyı düşürdüğü görülmüştür. Okulun 2012-2015 eğitim öğretim yılları içerisinde yapmış olduğu etkinlikler incelendiğinde; okulun öğretmen eğitimlerine yönelik çeşitli kararlar aldığı görülmektedir.

Öneriler

Bu çalışmada öneriler; araştırmadan çıkan öneriler ve araştırmacılara yönelik öneriler olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır.

Araştırmadan Çıkan Öneriler

1. Yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizinden, kişisel faktörlerden okulöncesi eğitimi almanın araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu aşamada Milli Eğitim Bakanlığı'na görev düşmektedir. Buna göre; bakanlıkların ilgili birimleri okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve kalitesini geliştirmek adına birtakım önlemler almalı, öğrencilerin okulöncesi eğitim almalarının önü açılmalıdır.
2. Yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizinden, aileye ilişkin faktörlerden annenin eğitim düzeyinin araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Buna göre, bakanlıklar annelerin eğitim seviyesini arttırmak için yaşam boyu öğrenmenin gerekliliği üzerine dokümanlar hazırlayabilir, devlet destekli daha çok insana eğitim

desteği sağlanabilir. Araştırma yapılan okuldaki okul yönetimine düşen görev ise; öğrencilerin okuldan arta kalan zamanlarının büyük bir çoğunluğunu evde geçirdikleri ve özellikle anneleri ile birlikte oldukları düşünülerek annelerin eğitim düzeylerini arttırıcı faaliyetlerde bulunulması önerilebilir. Ayrıca etkili bir okul olmak yolunda, okul yönetimi akademik başarıda velinin katkısını dikkate alarak velilerinin meslekleri ve yetenekleri ölçüsünde onların diğer velilere yararlı olabilecekleri durumları planlayabilir.

3. Yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizinden, evdeki olanaklara ilişkin faktörlerden evde edebi eserlerin olması araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilerken, sahip olunan kitap sayısının az olması ise araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Evdeki kaynaklarının önemine ilişkin okul aile işbirliği faaliyetlerinde bulunulması ve seminerler verilmesi önerilebilir.
4. Yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizinden, öğretmenin demografik özelliklerinden öğretmenin branşının, yaşının ve eğitim düzeyinin araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu nedenle, ğretimi iyileştirme yolları arayan araştırmacıların öğretmenlere odaklanmaları önerilebilir. Bu aşamada ise; okul yöneticileri, öğretmenlerine yönelik sertifika programları düzenleyebilir, yaşam boyu kendilerini yenilemelerini sağlamak için birtakım önlemler alabilir, onların kişisel ve mesleki gelişimlerini destekleyebilir. Ayrıca ğretmenler, branşlarında meydana gelen gelişmeleri takip edebilmeleri için belli srelerde üniversitelerden dersler almaları için teşvik edilebilir.
5. Yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizinden, ğretim etkinliklerine ilişkin faktörlerden öğretmenin derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine 4 saat ve üzerinde zaman ayırmasının araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumlu, öğretmenin ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak için her gün bir araya gelmesinin ise araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığınca, ğretmenlerin ders

etkinliklerini daha etkili planlayabilmeleri için akademisyenlerin okullarda öğretmenlere yönelik akademik dersler vermeleri teşvik edilebilir.

6. Öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili görüşlerine başvuru okul yöneticileri, etkili okul özelliklerinin neler olduğu bilmeli ve görev yaptıkları okulları buna göre yönetmelidir. Ayrıca okullar, kendi özelliklerini dikkate alarak ve okul düzeyinde yapılacak araştırmalara dayalı olarak eğitsel kararlarını almalı ve etkinliklerini düzenlenmelidirler.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma kapsamında belirlenen bağımsız değişkenlerin dışında farklı değişkenler de belirlenerek öğrencilerin akademik başarılarını yordayan yeni araştırmalar yapılabilir.
2. Bu araştırma, Hatay ilinde yalnızca bir okulda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Farklı okullarda benzer araştırmalar yürütülebilir.
3. Tüm paydaşların görüş ve önerilerine başvuran benzer bir araştırma yapılabilir.
4. Benzer bir araştırmada öğrencilerin akademik başarıları etkileyen faktörlere sınıf düzeyi bazında bakılabilir.
5. Bu araştırma 4, 5, 6. ve 7. sınıf düzeyindeki öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Benzer bir araştırmanın ortaöğretim öğrencileri üzerinde de yürütülmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akkalkan, H. (2009). *Ankara İli Çankaya İlçesinde Okul Büyüklüğünün Öğrencilerin Akademik Başarısı, Okula Devamı Ve Disiplini İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Alomar, B.O. (2006). Personel and Family Paths to Pupil Achievement. *Social Behavior and Personality*, 34 (8), 907-922.
- Altinkurt, Y. (2008). Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 129-142.
- Altun, A. (2007). *Effects of Student and School Related Factors on the Mathematics Achievement in Turkey at Eight Grade Level*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Altun, S. ve Çakan, M. (2008). Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler: LGS/ÖSS Sınavlarındaki Başarılı İller Örneği. *İlköğretim Online*, 7(1), 157-173.
- Anıl, D. (2009). Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı (PISA)'nda Türkiye'deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 34, 152-170.
- Anıl, D. ve Özer, Y. (2011). Öğrencilerin Fen ve Matematik Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 313-324.
- Arı, A. (2007). Öğrencilerin Okul Başarılarını Etkileyen Çeşitli Faktörlerin İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 176,169-180.
- Aslanoğlu, A. (2007). *PIRLS 2001 Türkiye Verilerine Göre 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileriyle İlişkili Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ayral, M., Özdemir, N., Ötken, Ş., Özarslan, H., Yılmaz Fındık, L., Ünlü, A., Akdoğan, A., Aksoy Güler, S., Bayraktar, E. ve Diren, E. (2013). *Ders İşleme Yöntemi ve Destekleyici Okul İçi Uygulamaların Türkçe Başarısıyla İlişkisi*. Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Avrupa Sosyal Bilimler Araştırmaları Konferansı 19-21 Haziran 2013, İstanbul. WEB: http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/06/01/334395/dosyalar/2013_08/05031543_derslemeyntemivedestekleyiciokuliiuygulamalarntrebaarsylalikisi.pdf adresinden 20.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Bacanlı, H. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.

- Balcı, A. (2001). *Etkili Okul ve Okul Geliştirme Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, S. ve Koç, F. (2000). Ailenin Çocuğun Okuldaki Eğitimine Katılım Sorunları ve Katılımın Sağlanması için Alternatif Bir Model. MEB Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Baştepe, İ. (2004). Etkili Okul ve Nitelikleri. *Çağdaş Eğitim*, 315, 33-39.
- Baştepe, İ. (2009). Etkili Okulun Eğitim ve Öğretim Süreci ve Ortamı Boyutlarının Nitelikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 76-83.
- Berner, M. M. (1993). Building Conditions, Parential Involvement, And Student Achievement In The District Of Columbia Public School System. *Urban Educational*. 28, 6-29.
- Betts, J. R. ve Morell, D. (1999), The Determinants of Undergraduate Grade Point Average. The Relative Importance Of Family Back Ground, High School Resources, and Peer Group Effects. *Journal of Human Resources*. 34, 268-293.
- Boozer, M. ve Rouse, C. (2001). Intraschool Variation in Class Size: Patterns and Implications. *Journal of Urban Economics*, 50 (1), 163-189
- Bozkurt, A. İ., Gürçay, D., Kaptan, F. ve Berberoğlu, G. (2000). *Öğretmen Adaylarının Fen Derslerindeki Başarılarını Etkileyen Faktörler*. IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi. 6-8 Eylül-2000 Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bildiriler Kitabı. 197-200.
- Busato, V.V., Prins, F.J., Elshout, J.J. ve Hamaker, C.(2000). Intellectual Ability, Learning Style, Personality, Achievement Motivation And Academic Success Of Sychology Students In Higher Education. *Personality and Individual Differences*, 29, 1057-1068.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorumu*. 5. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.(2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. ve Deryakulu, D. (2002). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği ile Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30, 187-204.

- Brikci, N. (2007). *Qualitative Research Methodology*. London: London School of Hygiene and Tropical Medicine.
- Carneiro, P. ve Heckman, J. (2003). *Human Capital Policy. Inequality in America: What Role for Human Capital Policies*. Cambridge: MIT Press.
- Carneiro, P. (2008). Equality of Opportunity and Educational Achievement in Portugal. *Portuguese Economic Journal*, 7(1), 17-41.
- Chinnanon, S. (1985). Multi-Media Distance Education: A Study of Factors Affecting the Educational Achievement of Adult Participants in the Radio Correspondence Project in Thailand. Dissertation Abstracts International. *A Humanities and Social Sciences*, 46(4), 16-43.
- Coleman, J., Cample, E., Hobson M., McPartiand, E., MoodWeinfield, F. ve York, R. (1966). *Equality of Educational Opportunity*. Washington D.C. Office Of Health, Education and Welfare.
- Çalışkan, M. (2008). *Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA 2006'da Okul ve Öğrenci İle İlgili Etkenlerin Fen Okuryazarlık Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Clark, D.L. (1980). *In Why Do Some Urban Schools Succeed? An Analysis Of Research Development, And Evaluative Reports On Exceptional Urban Elementary Schools*. Phi Delta Kappan.
- Clark, C. (2010). *Linking School Libraries and Literacy: Young People's Reading Habits and Attitudes to Their School Library, and an Exploration of the Relationship between School Library Use and School Attainment*. Research Report, London: National Literacy Trust.
Web: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED513438.pdf> adresinden 1 Ocak 2014'te alınmıştır.
- Çelenk, S. (2003). Okul-Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Dane, A., Kudu, M. ve Balkı, N. (2009). Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre, Matematik Başarısını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörler. *EÜFBED – Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 17-34.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirtaş, Z. (2010). Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 35, 158-169.
- Denton, K. ve West, J. (2002). Children's Reading and Mathematics Achievement in Kindergarten and First Grade (NCES- 2002-125). Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Denton, K., West, J. ve Walston, J. (2003). *Reading-Young Children's Achievement and Classroom Experience: Findings from the Condition of Education (NCES 2003-070)*. Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Diaconu, D. (2004). *The Effects of Early Literacy Activities Upon Reading Achievement in Grade Four in Eastern European Countries*. International Study Center, Boston College.
- Dinçer, M. A. ve Kolaşın, G. U. (2009). *Türkiye'de Öğrenci Başarısızlığında Eşitsizliğin Belirleyicileri*. Eğitim Reformu Girişimi, İstanbul: Sabancı Üniversitesi.
- Durmuşçelebi, M. (2013). Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğrenci Başarısını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Bilim*, 38, 168-181.
- Dönmez, B. (2004). *Sosyal Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın İklimi. Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ekmekyermezoğlu, N. (2010). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarı Durumlarına Etki Eden Sosyo-Kültürel Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Engin, A. O., Tösten, R. ve Kaya, M. D. (2010). Bilgisayar Destekli Eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 69-80.
- Erbaş, K. C. (2005). *Factors Affecting Scientific Literacy of Students in Turkey in Programme for International Student Assessment (PISA)*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Erbe, B. (2000). *Correlates Of School Achivement İn Chicago Elementary Schools*. Paper Presented At The Annual Meeting Of The American Educational Research Association, New Orleans, LA.
- Ergün, M.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nitel Araştırma*. Web: <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1> 15 Ocak 2014'te alınmıştır.

- Fetler, M. (2001). Student Mathematics Achivement Test Scores, Dropout Rates, And Teacher Characteristics. *Techer Education Quartely*, 28, 151-168.
- Gay, L. R., Mills, G. E. ve Airasian, P. (2009). *Educational Research: Compenticies for Analysis and Applications*. 9th Edition. USA: Pearson Publications.
- Gelbal, S. (2008). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Özelliklerinin Türkçe Başarısı Üzerinde Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33, 150-163.
- Güler, M. H. ve Sağlam, N. (2002). Biyoloji Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin ve Çalışma Yapraklarının Öğrencilerin Başarısı ve Bilgisayara Karşı Tutumlarına Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 117-126.
- Gürsakal, S. (2012). PISA 2009 Öğrenci Başarı Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,1, 441-452.
- Green, S. B. ve Salkind, N.J. (2008). *Using SPSS for Windows and Macintosh, Analyzing and Understanding Data*. Fifth Edition. Pearson Education Upper Saddle River, New Jersey.
- Hampden-Thompson, G. (2004). *Social Policy, Family Structure and Children's Educational Achievement: A Comparative Study*. Dissertation of Doctoral of Philosophy, Pennsylvania State University, U.S.A.
- Hanushek, E. A. ve Welch, F. (2006). *School Resources. Handbook of the Economics of Education*. Amsterdam: North Holland.
- Hortaçsu, N. (1995). Parents' Education Levels', Parents' Beliefs, and Child Outcomes. *The Journal of Genetic Psychology*, 156 (3), 373-383.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. 5.Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaplan, D. S., Liu, X. ve Kaplan, H. B. (2001). Influence Of Parents' Selffeelings And Expectations On Children's Academic Performance. *Journal of Educational Research*,94, 360-370.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karip, E. ve Köksal, K. (1996). Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi*, 2, 245-257.

- Kaya, S. (2008). *The Effects of Student-Level and Classroom-Level Factors on Elementary Students' Science Achievement in Five Countries*. Doctoral Thesis, Florida State University.
- Kerem, E. A. ve Cömert, T. D. (2005). Türkiye'de Okul Öncesi Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Eğitim Araştırmaları*, 21, 155- 172.
- Keskin, G. ve Sezgin B. (2009). Bir Grup Ergende Akademik Başarı Durumuna Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4 (10), 11-22.
- Köse, R. (1990). Aile Sosyoekonomik Durumu, Lise Özellikleri ve Üniversite Sınavlarına Hazırlanma Kurslarının Eğitimsel Başarı Üzerine Etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 78, 9-17.
- Kutlu, Ö., Doğan, C.D ve Karakaya, İ. (2010). *Öğrenci Başarısının Belirlenmesi: Performansa ve Portfolyoya Dayalı Değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kutlu, Ö., Yıldırım, Ö., Bilican, S. ve Kumandaş, H. (2011). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlamada Başarılı Olup-Olmama Durumlarının Kestirilmesinde Etkili Olan Değişkenlerin İncelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 132-139.
- Krashen, S., Lee, S. ve McQuillan, J. (2010). An Analysis Of The Pirls (2006) Data: Can The School Library Reduce The Effect Of Poverty On Reading Achievement. *CSLA Journal (California School Library Association Association)* 34, 26- 28.
- Larson, J. C. (2000). *The Role Of Teacher Background And Preparation In Students' Algebra Success*. Research Report. Rockville, MD: Motgomery County Public Schools.
- Leino, K. (2006) Reading the Web-Students' Perceptions About The Internet. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50 (5), 541-557.
- Levine, D.U. ve Lezotte, L.W. (1990). *Usually Effective Schools: A Review and Analysis of Research and Practice*. Eric No: ED.
- Lietz, P. ve Kotte, D. (2004). *Factors Influencing Reading Achievement In Germany And Finland: Evidence From PISA 2000*. Abstract. Web: http://works.bepress.com/petra_lietz/14/ adresinden 17 Ağustos 2014'te alınmıştır.

- Marks, G.N. (2008). Accounting For The Gender Gaps In Student Performance In Reading And Mathematics: Evidence From 31 Countries. *Oxford Review of Education*, 34(1), 89-109.
- McCoy P. ve Leah, P. (2005). Effect Of Demographic And Personal Variables On Achievement In Eighth-Grade Algebra. *Journal of Educational Research*, 98, 3-131.
- McEwan, E. K. (2003). *7 Steps to Effective Instructional Leadership*. Second Edition. California: Corwin Press Inc.
- MEB. (2005). *PISA 2003 Projesi Ulusal Nihai Rapor*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB.(2006). *ÖBBS 2004-İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarının Belirlenmesi: İngilizce Bilgisayar Okuryazarlığı*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2007). *ÖBBS 2005-İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarının Belirlenmesi: Türkçe Raporu*, Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2007). *Öğrencilerin Okuma Düzeyleri*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2010). *PISA 2009 Projesi Ulusal Ön Rapor*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2013). *PISA 2012 Projesi Ulusal Ön Rapor*. Ankara: MEB Basımevi.
- Miczakadioğlu, İ. İ. (2000). *The Effects Of Day Care Experience On Childrens Social Competence And Academic Achievement: A Langitudal Study*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Miczakadioğlu, İ. İ. ve Berument, S. (2011). Okul Öncesi Kurum Kalitesinin İlköğretim Birinci Sınıf Çocuklarının Sosyal Yeterliği Ve Akademik Başarısına Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*.33, 123-140.
- Najib, A. M., Rohani, O. ve Ebrahim, M. (2011). Multilevel Analysis of Achievement in Mathematics of Malaysian and Singaporean Students. *Journal Educational Psychology and Counseling*, 2, 285-304.
- Nonoyama, Y. (2006). *A Cross-National, Multi-Level Study of Family Background and School Resource Effects on Student Achievement*. Doctoral Thesis, Columbia University, Columbia.
- OECD. (2007). *Science Competencies for Tomorrow's World - Volume 1: Analysis*. Paris: OECD Publications.

- Oladejo, M. A., Ige, N. A., Fagunwa, A. O. ve Arewa, O. O. (2010). Sociodemographic Variables and Distance Learners' Academic Performance at the University of Ibadan, Nigeria, *European Journal of Scientific Research*, 46(4), 540-553.
- Oral, Ş. (2006). *İlköğretim Okullarının Etkili Okul Kavramı Açısından Değerlendirilmesi (Batman İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Özdemir, S. (1996). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özen, Y.(2011). Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri ve Bunların Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi: Erzincan Üniversitesi Örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, 24(2), 1-20.
- Özgüven, İ. E. (2004). *Psikolojik Testler*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Phillipson, S. (2010). *Parental Role in Relation to Students Cognitive Ability Towards Academic Achievement in Hong Kong*. The Asia-Pacific Education Researcher. WEB: <http://www.philjol.info/index.php/TAPER/article/viewPDFInterstitial/1594/1437> adresinden 07 Ağustos 2013'te alınmıştır.
- PIRLS. (2003). Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi Ulusal Raporu. Ankara: MEB: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Rowan, B. (1985). *The Assessment of School Effectiveness*. DC: National Institute of Education. Washington.
- Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime Giriş Sınavları (OKS-SBS) ve PISA Sonuçları Işığında Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3),107-129.
- Schogen, I. (2004). Multilevel analysis of PIRLS data for England. NFER Center. England.Schoen, L. T. ve Teddie, C. (2008). A New Model Of Culture: A Response To Call For Conceptual Clarity.*School Effectiveness and School Improvement*, 19(2), 129-153.
- Smits, J. (2007). *Parents' Investments in Children's Education in Morocco, Algeria, Tunisia, Egypt and Syria*. Web: <http://www.ru.nl/nice> adresinden 27.06.2014 tarihinde alınmıştır.
- Sullivan, A. W. (2005). *The Relationship Among Selected Teacher Quality Characteristics, Teacher Resource Use and Mathematics Achievemnet in Selected Mississippi Public High Schools*. Dissertation of Doctoral of Philosophy, Mississippi State University, USA.

- Stevens, J. P. (2002). *Applied Multivariate Statistics for The Social Sciences*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Stricker, L. T. ve Rock, D.A. (2002). Examine Background Characteristics and GRE General Test Performance, *Intelligence*, 21, 49-67.
- Şaşmazel, A. G. (2006). *Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'nda Türk Öğrencilerin Fen Bilgisi Başarılarını Etkileyen Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı -Etkili Okullar-*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. (4th ed). Allyn and Bacon: A Pearson Education Company.
- Tekin, H. (2002). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayıncılık.
- TIMSS (1999). Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması Ulusal Raporu. Ankara: MEB: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- TIMSS (2011). Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması Ulusal Raporu. Ankara: MEB: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- TIMSS (2011). Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması Ulusal Raporu. Ankara: MEB: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Wayne, A. J. ve Youngs, P. (2003). Teacher Characteristics and Student Achievement Gains: A Review. *Review of Educational Research*, 73 (1), 89-122.
- West, J., Denton, K. ve Germino, E. (2000). *America's Kindergartners U.S. Department of Education*. NCES. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Wu, X. (2003). *Intrinsic Motivation and Young Language Learners: The Impact of the Classroom Environment*. Elsevier System. WEB: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0346251X03000678> adresinden 25 Haziran 2013 tarihinde alınmıştır.
- Xu, J. (2006). *Families, Investments in Children and Education: A Cross-National Approach*. Dissertation of Doctoral of Philosophy, Indiana University Department of Sociology, U.S.A.
- Yavuz, Y. (2004). Okulda Yönetime ve Karara Katılma. *Eğitim Bilim Toplum*, 2, 46-57.

Yavuz, M. (2010). A Study on Variables that Affect Class Scores of Primary Education Students in Placement Test. *İlköğretim Online*, 9(2), 705-713.

Yeşilyaprak, B. (2003). *Çalışan Anne Ve Çocuk*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Yılmaz, H. (1994). 21. Yüzyılın Eşiğinde Ülkemizde Aile-Okul İşbirliği. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 301-312.

Yılmaz, A. (2006). *İlköğretim Okullarında Etkililik Sağlanması İçin Öğretmenlerin Ailelerden Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

EKLER

EK A
İZİN BELGESİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 27/11/2014

Toplantı Sayısı : 179

Karar Sayısı : 1340

1340- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencilerinden **Selin Alamdır**'ın "Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi" başlıklı tezi ile ilgili 25/09/2014 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencilerinden **Selin Alamdır**'ın "Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi" başlıklı tezinin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
04/12/2014

Ramazan TOPAL
Genel Sekreterlik Şubesi

EK B

Etkili Okul Öğrenci Anketi

Sevgili Öğrenciler,

Bu araştırma, “Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi” konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Bu görüşme ile elde edilen bilgiler, yalnızca araştırma için kullanılacak, başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir. Vereceğiniz doğru bilgiler araştırma bulgularının güvenilirliğini artıracaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Selin ALAMDAR
Yüksek Lisans Öğrencisi

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Adınız ve Soyadınız:

2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

3. Kaçınıcı sınıftasınız?

4. Okulöncesi eğitimi aldınız mı?

() Evet

() Hayır

5. Annenizin ve babanızın öğrenim düzeyi nedir?

Anne

() Okuryazar değil

() İlkokul mezunu

() Ortaokul mezunu

() Ortaöğretim (lise) mezunu

() Yükseköğretim mezunu

Baba

() Okuryazar değil

() İlkokul mezunu

() Ortaokul mezunu

() Ortaöğretim (lise) mezunu

() Yükseköğretim mezunu

6. Annenizin ve babanızın çalışma durumu nedir?

Anne

() Çalışmıyor (işsiz).

() Tam günlük bir işte çalışıyor.

() Yarı zamanlı bir işte çalışıyor.

() Haftanın bazı günleri çalışıyor.

() İş buldukça çalışıyor.

() Diğer.....

Baba

() Çalışmıyor (işsiz).

() Tam günlük bir işte çalışıyor.

() Yarı zamanlı bir işte çalışıyor.

() Haftanın bazı günleri çalışıyor.

() İş buldukça çalışıyor.

() Diğer.....

7. Annenizin mesleği nedir? (Örneğin; öğretmen, aşçı yardımcısı, satış müdürü gibi)
(Eğer şu an çalışmıyorsa, son olarak yaptığı işi yazınız)

8. Babanızın mesleği nedir?(Örneğin; öğretmen, aşçı yardımcısı, satış müdürü gibi)
(Eğer şu an çalışmıyorsa, son olarak yaptığı işi yazınız)

9. Birlikte yaşadığınız aile bireylerinin (siz dâhil) sayısı nedir?

10. Ailenizin aylık ortalama geliri nedir?

- 1000 TL ve altı
 1001 - 2000 TL arası
 2001 - 3000 TL arası
 3001 - 4000 TL arası
 4001 - 5000 TL arası
 5001 TL ve üstü

11. Evinizde aşağıdakilerden hangileri vardır?(Her sırada mutlaka bir seçeneği işaretleyiniz.)

	<u>Var</u>	<u>Yok</u>
a) Bilgisayar.....	()	()
b) Edebi eserler (Reşat Nuri Güntekin'in eserleri gibi)	()	()
c) İnternet erişimi	()	()
d) Okul çalışmalarınız için yardımcı kitaplar	()	()
e) Size ait çalışma odası	()	()
f) Size ait çalışma masası.....	()	()
g) Size ait kitaplık	()	()

12. Evinizde kaç tane kitap vardır?(Bu sayıya dergi, gazete ve okul kitaplarınızı katmayınız. Yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.)

- 1-10 kitap arası
 11-25 kitap arası
 26-100 kitap arası
 101-200 kitap arası
 201-500 kitap arası
 500 kitaptan fazla

13. Geçen ay okula kaç gün devamsızlık yaptınız?

- Hiç
- 1 veya 2 gün
- 3 veya 4 gün
- 4 günden fazla

14. Günde okul dışında okumaya ne kadar vakit ayırmaktasınız?

- 30 dakikadan az
- 30 dakika-1 saat arası
- 1-2 saat arası
- 2 saatten fazla

EK C

Etkili Okul Öğretmen Anketi

Sayın Öğretmenim,

Bu araştırma, “Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi” konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Bu görüşme ile elde edilen bilgiler, yalnızca araştırma için kullanılacak, başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir. Vereceğiniz doğru bilgiler araştırma bulgularının güvenilirliğini artıracaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Selin ALAMDAR
Yüksek Lisans Öğrencisi
Ankara Üniversitesi

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1. **Adınız ve Soyadınız:**
2. **Cinsiyetiniz:** () Kadın () Erkek
3. **Yaşınız**
 - () 25 yaş ve altı
 - () 26-35 yaş arası
 - () 36-45 yaş arası
 - () 46-55 yaş arası
 - () 56 yaş ve üstü
4. **Mesleki branşınız nedir?**
5. **Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?**
 - () 1-5 yıl arası
 - () 6-10 yıl arası
 - () 11-15 yıl arası
 - () 16-20 yıl arası
 - () 21 yıl ve üstü
6. **Eğitim durumunuz ve en son bitirdiğiniz fakülte nedir?**
 - () Lisans
 - () Yüksek Lisans
 - () Doktora

7. Bu okulda kaç yıldır çalışıyorsunuz?

8. Derse hazırlık amaçlı öğretme etkinliklerine günde kaç saat ayırıyorsunuz?

.....

9. Öğretimle ilgili çalışmaların hangi aşamasında bilgisayar kullanıyor musunuz?

Evet Hayır

a. Derse hazırlanma	()	()
b. Dersi anlatma	()	()
c. Uygulama yapma	()	()

10. Okulda bulunan diğer öğretmenlerle aşağıdakiler için ne sıklıkta bir araya geliyorsunuz?

	İki haftada bir	Haftada 1-2 gün	Haftada 3-4 gün	Her gün
a. Bir dersin nasıl işleneceğini tartışmak				
b. Ders materyallerinin hazırlanmasını ve kullanımını planlamak				
c. Öğretmenlik deneyimlerimiz hakkında öğrendiklerimizi paylaşmak				
d. Öğretim hakkında daha fazla bilgi edinmek				
e. Eğitim uygulamalarıyla ilgili yeni fikirler üzerinde birlikte çalışmak				

EK D

Etkili Okul Yönetici Görüşme Formu

Sayın Okul Yöneticisi,

Bu araştırma, “Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi” konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Bu görüşme ile elde edilen bilgiler, yalnızca araştırma için kullanılacak, başka bir kişiye ya da kuruma verilmeyecektir. Vereceğiniz doğru bilgiler araştırma bulgularının güvenilirliğini artıracaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Selin ALAMDAR
Yüksek Lisans Öğrencisi
Ankara Üniversitesi

- 1. Bireysel özelliklerin öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar neler ve nasıl etkiler? (Yaş, cinsiyet, okulöncesi eğitimi alma durumu vb.)**

.....

.....

.....

.....

.....

- 2. Aile özelliklerinin, öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar neler ve nasıl etkiler? (Ekonomik durum, eğitim yapısı, ailedeki birey sayısı vb.)**

.....

.....

.....

.....

.....

- 3. Evde sahip olunan olanakların öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar neler ve nasıl etkiler? (Bilgisayar, çalışma masası, çalışma odası, internet, okula yardımcı kitaplar, edebi eserler, hesap makinası, kitaplık, sözlük vb.)**

.....

.....

.....

.....

.....

4. **Öğretmen özelliklerinin öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar neler ve nasıl etkiler?** (Alan bilgisi, cinsiyet, yaş vb.)

.....

.....

.....

.....

.....

5. **Öğretmenlerin öğretme etkinlikleri için diğer öğretmenlerle bir araya gelme sıklığının öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

6. **Okul etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar hangi etkinlikler ve nasıl etkiler?** (Doğal alanlara çevre gezileri, fen bilimleri ve teknoloji merkezlerine ziyaretler, müze ziyaretleri vb.)

.....

.....

.....

.....

.....

7. **Okulda sahip olunan olanakların öğrencilerin akademik başarısında etkisi var mıdır? Bunlar neler ve nasıl etkiler?** (Bilgisayar, internet, kütüphane, laboratuvar, okulun bulunduğu bölge, ders dışı etkinlikler, görsel ve işitsel kaynaklar vb.)

.....

.....

.....

.....

.....

E K E

Süreksiz Değişkenlere Ait Yapay Değişkenlerin Kodlanması

Süreksiz Değişkenler	Düzy	Yapay Değişken	Kodlama	Dışta Tutulan Kategori
Cinsiyet	1. Kadın 2. Erkek	Cinsiyet_d	Kadın: 1 Erkek: 0	Erkek
Sınıf Düzy	1. 4. Sınıf 2. 5. Sınıf 3. 6. Sınıf 4. 7. Sınıf	Sınıf_d1 Sınıf_d2 Sınıf_d3	5.sınıf: 1 Diğer: 0 6.sınıf: 1 Diğer: 0 7.sınıf: 1 Diğer: 0	4. Sınıf
Okulöncesi Eğitim Alma Durumu	1. Evet 2. Hayır	Okulöncesi_d	Evet:1 Hayır:0	Hayır
Annenin Eğitim Durumu	1. Okuryazar değil 2. İlkokul 3. Ortaokul 4. Ortaöğretim 5. Yükseköğretim	AEğitimdurumu_d1 AEğitimdurumu_d2 AEğitimdurumu_d3 AEğitimdurumu_d4	İlkokul:1 Diğer:0 Ortaokul: 1 Diğer: 0 Ortaöğretim:1 Diğer:0 Yükseköğretim:1 Diğer:0	Okuryazar değil
Babanın Eğitim Durumu	1. Okuryazar değil 2. İlkokul 3. Ortaokul 4. Ortaöğretim 5. Yükseköğretim	AEğitimdurumu_d1 AEğitimdurumu_d2 AEğitimdurumu_d3 AEğitimdurumu_d4	İlkokul:1 Diğer:0 Ortaokul: 1 Diğer: 0 Ortaöğretim:1 Diğer:0 Yükseköğretim:1 Diğer:0	Okuryazar değil
Annenin Çalışma Durumu	1. İşsiz 2. Tam günlük bir işte 3. Yarı zamanlı bir işte 4. Haftanın bazı günleri	Aİşdurumu1 Aİşdurumu2 Aİşdurumu3	Tam günlük:1 Diğer:0 Yarı zamanlı:1 Diğer:0 Bazı Günler:1 Diğer: 0	İşsiz
Babanın Çalışma Durumu	1. İşsiz 2. Tam günlük bir işte 3. Yarı zamanlı bir işte 4. Haftanın bazı günleri 5. İş bulduka	Bİşdurumu1 Bİşdurumu2 Bİşdurumu3 Bİşdurumu4	Tam günlük:1 Diğer:0 Yarı zamanlı:1 Diğer:0 Bazı Günler:1 Diğer: 0 İşbulduka:1 Diğer:0	İşsiz
Aile Aylık Gelir Ortalaması	1. 1000 TL ve altı 2. 1001–2000 TL arası 3. 2001–3000 TL arası 4. 3001–4000 TL arası 5. 4001–5000 TL arası 6. 5001 TL ve üstü	Gelir1 Gelir2 Gelir3 Gelir4 Gelir5	1001–2000 TL arası:1 Diğer:0 2001–3000 TL arası:1 Diğer:0 3001–4000 TL arası:1 Diğer:0 4001–5000 TL arası:1 Diğer:0 5001 TL ve üstü: 1 Diğer:0	1000 TL ve altı
Evdeki Olanaklar	1. Bilgisayar 2. Edebi eserler 3. İnternet erişimi 4. Yardımcı kitaplar 5. Çalışma odası 6. Çalışma masası 7. Kitaplık	Evde1 Evde2 Evde3 Evde4 Evde5 Evde6 Evde7	Var: 1 Yok: 0	Yok
Evdeki Kitap sayısı	1. 1-10 kitap arası 2. 11-25 kitap arası 3. 26-100 kitap arası 4. 101-200 kitap arası 5. 201-500 kitap arası 6. 500 kitaptan fazla	Kitapsayısı_d1 Kitapsayısı_d2 Kitapsayısı_d3 Kitapsayısı_d4 Kitapsayısı_d5	11-25 kitap arası:1 Diğer: 0 26-100 kitap arası: 1 Diğer: 0 101-200 kitap arası Diğer: 0 201-500 kitap arası Diğer: 0 500 kitaptan fazla Diğer: 0	1-10 kitap arası
Devamsızlık Sayısı	1. Hiç 2. 1 veya 2 gün 3. 3 veya 4 gün 4. 4 günden fazla	Devamsızlık_d1 Devamsızlık_d2 Devamsızlık_d3	Hiç: 1 Diğer: 0 1 veya 2 gün:1 Diğer:0 3 veya 4 gün Diğer:0	4 günden fazla
Kitap Okumaya Ayrılan Zaman	1. 30 dakikadan az 2. 30 dakika-1 saat arası 3. 1-2 saat arası 4. 2 saatten fazla	OkumayaAZaman_d1 OkumayaAZaman_d2 OkumayaAZaman_d3	30 dakikadan az:1 Diğer:0 30 dakika-1 saat arası Diğer:0 1-2 saat arası Diğer:0	2 saatten fazla
Öğretmenin Yaşı	1. 25 yaş ve altı 2. 26-35 yaş arası 3. 36-45 yaş arası 4. 46-55 yaş arası	Yaş_d1 Yaş_d2 Yaş_d3 Yaş_d4	25 yaş ve altı:1 Diğer:0 26-35 yaş arası Diğer:0 36-45 yaş arası Diğer:0 46-55 yaş arası Diğer:0	56 yaş ve üstü

	5. 56 yaş ve üstü			
Öğretmenin Branşı	1. Türkçe 2. Matematik 3. Fen Bilimleri 4. Sosyal Bilimler 5. Yabancı Dil 6. Kültür Sanat 7. Beden Eğitimi 8. Sınıf Öğretmeni	Branş_d1 Branş_d2 Branş_d3 Branş_d4 Branş_d5 Branş_d6 Branş_d7	Türkçe: 1 Diğer: 0 Matematik: 1 Diğer: 0 Fen Bilimleri:1 Diğer: 0 Sosyal Bilimler:1 Diğer: 0 Yabancı Dil:1 Diğer: 0 Beden Eğitimi: 1 Diğer: 0 Sınıf Öğretmeni: 1 Diğer: 0	Kültür Sanat
Öğretmenin Deneyimi	1. 1-5 yıl arası 2. 6-10 yıl arası 3. 11-15 yıl arası 4. 16-20 yıl arası 5. 21 yıl ve üstü	Deneyim_d1 Deneyim_d2 Deneyim_d3 Deneyim_d4	1-5 yıl arası:1 Diğer:0 6-10 yıl arası: 1 Diğer:0 11-15 yıl arası:1 Diğer:0 16-20 yıl arası:1 Diğer:0	21 yıl ve üstü
Öğretmenin Eğitim Durumu	1. Lisans 2. Yüksek lisans 3. Doktora	Eğitimdurumu_d1 Eğitimdurumu_d2	Lisans:1 Diğer:0 Yüksek lisans:1 Diğer:0	Doktora
Öğretmenin Araştırma Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi	1. 1 yıl 2. 2 yıl	Buokuldakideneyim_d	2 yıl:1 1 yıl:0	1 yıl
Derse Hazırlık Amaçlı Öğretme Etkinliklerine Ayrılan Zaman	1. 1 saatin altı 2. 1-2 saat arası 3. 2-3 saat arası 4. 3-4 saat arası 5. 4 saat ve üzeri	Dersehazırlık_d1 Dersehazırlık_d2 Dersehazırlık_d3 Dersehazırlık_d4	1-2 sa arası:1 Diğer:0 2-3 sa arası:1 Diğer:0 3-4 sa arası:1 Diğer:0 4 sa ve üzeri:1 Diğer:0	1 saatin altı
Öğretimle İlgili Çalışmalarda Bilgisayar Kullanma Durumu	1. Derse hazırlanma 2. Dersi anlatma 3. Uygulama yapma	BilgKullanımı_d1 BilgKullanımı_d2 BilgKullanımı_d3	Evet: 1 Hayır:0	Hayır
Bir Dersin Nasıl İşleneceğini Tartışmak İçin Diğer Öğretmenlerle Bir Araya Gelme Sıklığı	1. İki haftada bir 2. Haftada 1-2 gün 3. Haftada 3-4 gün 4. Her gün	BGelme1_d1 BGelme1_d2 BGelme1_d3	Haftada 1-2 gün: 1 Diğer: 0 Haftada 3-4 gün:1 Diğer: 0 Her gün: 1 Diğer: 0	İki haftada bir
Ders Materyallerinin Hazırlanmasını Ve Kullanımını Planlamak İçin Diğer Öğretmenlerle Bir Araya Gelme Sıklığı	1. İki haftada bir 2. Haftada 1-2 gün 3. Haftada 3-4 gün 4. Her gün	BGelme2_d1 BGelme2_d2 BGelme2_d3	Haftada 1-2 gün: 1 Diğer: 0 Haftada 3-4 gün:1 Diğer: 0 Her gün: 1 Diğer: 0	İki haftada bir
Öğretmenlik Deneyimlerimiz Hakkında Öğrendiklerimizi Paylaşmak İçin Diğer Öğretmenlerle Bir Araya Gelme Sıklığı	1. İki haftada bir 2. Haftada 1-2 gün 3. Haftada 3-4 gün 4. Her gün	BGelme3_d1 BGelme3_d2 BGelme3_d3	Haftada 1-2 gün: 1 Diğer: 0 Haftada 3-4 gün:1 Diğer: 0 Her gün: 1 Diğer: 0	İki haftada bir
Öğretim Hakkında Daha Fazla Bilgi Edinmek İçin Diğer Öğretmenlerle Bir Araya Gelme Sıklığı	1. İki haftada bir 2. Haftada 1-2 gün 3. Haftada 3-4 gün 4. Her gün	BGelme4_d1 BGelme4_d2 BGelme4_d3	Haftada 1-2 gün: 1 Diğer: 0 Haftada 3-4 gün:1 Diğer: 0 Her gün: 1 Diğer: 0	İki haftada bir
Eğitim Uygulamalarıyla İlgili Yeni Fikirler Üzerinde Birlikte Çalışmak İçin Diğer Öğretmenlerle Bir Araya Gelme Sıklığı	1. İki haftada bir 2. Haftada 1-2 gün 3. Haftada 3-4 gün 4. Her gün	BGelme5_d1 BGelme5_d2 BGelme5_d3	Haftada 1-2 gün: 1 Diğer: 0 Haftada 3-4 gün:1 Diğer: 0 Her gün: 1 Diğer: 0	İki haftada bir

EK F
Etkinlik Listesi

Okulun Doğal Alanlara Çevre Gezileri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Ekim 2012	Öğrenci ile ailenin paylaşımında bulunmasını sağlamak amacıyla düzenlenen Doğa Yürüyüşü
Ekim 2012	Okulun Hatıra Ormanı'na ağaç dikme etkinliği
Ekim 2013	Okul Hatıra Ormanı'nın ziyaret edilmesi
Kasım 2013	Öğrenci ile ailenin paylaşımında bulunmasını sağlamak amacıyla düzenlenen 2. Doğa Yürüyüşü
Ekim 2014	Okul Hatıra Ormanı'nın ziyaret edilmesi
Kasım 2014	Öğrenci ile ailenin paylaşımında bulunmasını sağlamak amacıyla düzenlenen 3. Doğa Yürüyüşü

Okulun Fen ve Teknoloji Merkezlerine Ziyareti

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Kasım 2012	Feza Gürsey Bilim Merkezi
Kasım 2013	Havacılık Müzesi
Kasım 2014	MTA Enerji Parkı
Aralık 2012	İzmir Uzay Kampı
Aralık 2013	
Aralık 2014	

Okulun Müze Gezisi

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Kasım 2014	Arkeoloji Müzesi gezisi

Okulun Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Kasım 2012	Doğa Yürüyüşünden elde edilen gelire alınan 8 adet tekerlekli sandalyenin öğrenciler tarafından sahiplerine ulaştırılması
Ekim 2013	Huzurevi ziyareti
Aralık 2013	Kardeş Okulu Ziyaret ve Yeni Yıl Hediyelerinin Verilmesi
Haziran 2014	Tarihi bir çeşmen öğrenciler tarafından restore edilmesi
Aralık 2014	Dünya Engelliler günü dolayısı ile Hatay Büyükşehir Belediyesi Tekerlekli Basketbol takımı ile araştırma yapılan okulun öğrencileri, öğretmenleri ve yöneticilerinden oluşan takımın karşılaşması
Aralık 2014	“Sımsıcak Bir Yeni Yıl” Projesi kapsamında Kardeş Okulu Ziyaret ve Yeni Yıl Hediyelerinin Verilmesi
Şubat 2015	“Bir Milyon Mutluluk İçin Bir Gönüllü” projesi kapsamında özel eğitim öğrencilerinden 24 öğrenci araştırma yapılan okulun öğrencileri ile performanslarının sergilenmesi

Okulun Düzenlediği Seminerler ya da Söyleşiler

Etkinlik Tarihi	Etkinlik
Eylül 2012	Öğretmen Oryantasyon Semineri
Ekim 2012	Akademik Bilgilendirme Toplantısı
Ekim 2012	Çocuk kitapları yazarı Filiz Tosyalı'nın, "Ben böyle bilmiyordum, buluşlar doğadan" konulu panel
Kasım 2012	Dil Okulları hakkında bilgilendirme semineri
Aralık 2012	Doç. Dr. Erten GÖKÇE "Bireyin Başarısında Ailenin Rol ve Sorumlulukları" konulu eğitimi
Şubat 2013	Çocuk Oyunlar ve Spor Kulüpleri Federasyonu ve Hatay Merkez Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işbirliği ile düzenlenen il geneli "Oyun Liderliği ve Hakemlik" semineri
Eylül 2013	Öğretmen Oryantasyon Semineri
Eylül 2013	Yrd. Doç. Dr. Ömer KUTLU tarafından verilen "Proje ve Performans Görevi" konulu öğretmen semineri
Eylül 2013	Öğretmenlere yönelik k12 net programı eğitimi
Kasım 2013	Prof. Dr. İsmet MELEK tarafından Benim Şahsi Meselem: Hatay sunumu
Şubat 2014	Müdür Yardımcıları Eğitimi
Nisan 2014	"Dikkat! Sınav Mı Var?" başlıklı eğitim sempozyumu
Eylül 2014	Öğretmen Oryantasyon Semineri
Eylül 2014	Okulda hizmet veren şoför ve hosteslere yönelik yapılan Okula Güvenli Ulaşım ve Etkili İletişim semineri
Ekim 2014	Okul yöneticileri semineri
Ekim 2014	Okulun Almanca öğretmenlerine yönelik "Almanca'yi Öğretmeyi Öğrenmek" başlıklı seminer
Kasım 2014	"İlkokula Başlarken" başlıklı sunumun okul PDR uzmanı tarafından sunulması
Kasım 2014	Okulun yabancı diller Bölüm Başkanı ve Öğretmen Eğitimcisi tarafından düzenlenen İngilizce Hizmet İçi Eğitim Semineri
Aralık 2014	Diş Hekimleri Haftası etkinliği kapsamında diş hekimleri tarafından öğrencilerin bilgilendirilmesi
Aralık 2014	"Dil Yanlışları" başlıklı sunumun Sn. Tülin ERDURAN tarafından sunulması
Aralık 2014	Öğretmenlere web tabanlı eğitim programlarının kullanımına yönelik eğitim
Ocak 2015	Okul genel koordinatörünün Türkiye Özel Okullar Birliği tarafından düzenlenen "Geleceğin Öğretmeni" başlıklı 14. Eğitim Sempozyumuna katılması
Ocak 2015	Lise öğrencilerine yönelik bilme ilgi ve meraklarını artırmak amacıyla düzenlenen NASA ile e-konferans
Ocak 2015	Fen, matematik ve bilgisayar öğretmenlerine yönelik olarak "Bilimsel Proje Hazırlama Yöntem Ve Teknikleri" Semineri
Şubat 2015	Okulun İngilizce öğretmenlerinin katıldığı eğitici eğitimi
Şubat 2015	Müdür Yardımcıları Eğitimi
Mart 2015	"Başarıda Ailenin Rolü" başlıklı sunumun okulun PDR uzmanı tarafından sunulması
Nisan 2015	"Konuş ki Tanıyayım Seni: İletişimin Gücü" Sempozyumu

Okulun Düzenlediği Müzik Konserleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Nisan 2014	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
Mayıs 2014	Konser Dinletisi
Mart 2015	8 Mart Dünya Kadınlar Günü
Nisan 2015	İncesaz Konseri
Mayıs 2015	Bahar Şenliği

Okulun Düzenlediği Okul Oyunları ya da Müzikalleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Kasım 2013	Cumhuriyet Bayramı kutlama programları çerçevesinde hazırlanan “Başlangıçtan Bugüne” oratoryosu
Mart 2013	18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü etkinliği çerçevesinde İl Jandarma Komutanlığı Tiyatro Topluluğu tarafından “Mustafam Kemalim” adlı oyun sergilenmesi
Mayıs 2013	İngilizce müzikal kulübünün hazırladığı İngilizce “Shrek” müzikali
Mayıs 2013	Fransızca drama kulübü öğrencileri tarafından oynanan “Kırmızı Başlıklı Kız” oyunu
Mart 2015	Erol BÜYÜKBURÇ tarafından “Nasrettin Hoca Fıkraları” isimli müzikli çocuk tiyatrosunun sergilenmesi
Mart 2015	Yeşilay Haftası kapsamında “Bay Bağımlı” adlı tiyatro gösterisinin sergilenmesi

Okulun Çıkarıldığı Okul Yıllığı, Gazete vb. Yayınlar

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Ocak 2014	Dönemlik Okul Dergisi
Mayıs 2014	Dönemlik Okul Dergisi
Nisan 2015	Yıllık Okul Dergisi

Okulun Akademik (edebiyat, fen, drama vb.) Kulüp Çalışmaları

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Ekim 2013	Mucitler Atölyesi Kulübünün “Defne Sabunu Yapımı” etkinliği
Mart 2014	Okulun Dünya Mutfakları Kulübü öğrencileri tarafından düzenlenen Salata Yarışması
Mart 2014	Zeka Kulübü ve Mucitler Atölyesi Kulübü öğrencilerinin Pi Günü kutlamaları
Kasım 2014	Üretici Bilginler Kulübü olarak hem kültürümüzü öğrenmek, hem de birlikte elimizdeki kaynakları kullanarak bir ürün elde edebilmek için aşure yapımı
Şubat 2015	DO IT YOURSELF Kulübü öğrencilerinin İngilizce aldıkları yönergelerle bileklik yapma etkinlikleri

Okulun Sanat Etkinlikleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Şubat 2012	Öğrencilerimizin farklı kültürleri tanımalarını sağlamak amacıyla düzenlenen Karnaval Eğlencesi
Mart 2013	Sanat Gecesi
Kasım 2013	Cumhuriyet Balosu
Aralık 2013	Anasınıfı öğretmenlerinin hazırladığı happy teddy adlı radyo programı
Kasım 2014	Cumhuriyet Balosu

Okulun Spor Etkinlikleri

<i>Etkinlik Tarihi</i>	<i>Etkinlik</i>
Ekim 2012	Öğrenci, öğretmen ve ailelerin katılımıyla düzenlenen Spor Şenliği
Kasım 2012	Öğretmenler günü etkinlikleri kapsamında öğretmen ve öğrencilerin oluşturduğu takımlarla basketbol maçının yapılması
Ekim 2013	Öğrenci, öğretmen ve ailelerin katılımıyla düzenlenen 2. Spor Şenliği
Kasım 2013	Öğretmenler günü etkinlikleri kapsamında öğretmen ve öğrencilerin oluşturduğu takımlarla basketbol maçının yapılması
Ekim 2014	Öğrenci, öğretmen ve ailelerin katılımıyla düzenlenen 3. Spor Şenliği
Ocak 2015	Öğretmenler günü etkinlikleri kapsamında öğretmen ve öğrencilerin oluşturduğu takımlarla basketbol maçının yapılması

EK G
Özgeçmiş

Adı ve Soyadı: Selin ALAMDAR

Doğum Tarihi: 25.05.1989

İş Adresi: Ballıöz Köyü Hıdırbey Bucağı No:27 Defne / HATAY

Telefon: 0535 581 77 68

E-Posta Adresi: selinalamdar@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
3.42	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü Fizik Eğitimi Anabilim Dalı	Gazi Üniversitesi	2007-2012

İş Deneyimi:

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	TED Hatay Koleji	2013-2015